

Projekts

Informatīvais ziņojums

“Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi”

2020

SATURS

Saturs	2
1. IEVADS	3
2. LATVIJAS SEG MĒRĶI.....	4
3. SEG MĒRĶU IZPILDES NOVĒRTĒJUMA METODISKĀ PIEEJA	8
3.1. SEG mērķu izpildes vēsturiskā progresa novērtēšanas metodoloģija.....	8
3.2. SEG emisiju samazināšanas un ZIZIMM sektorā noteiktu uzskaites kategoriju mērķu izpildes prognožu sagatavošanas metodoloģija.....	9
4. SEG EMISIJU SAMAZINĀŠANAS MĒRĶU IZPILDE	10
4.1. SEG emisiju samazināšanas mērķa izpildes progresa novērtējums.....	10
4.2. SEG emisiju samazināšanas mērķa izpildei nepieciešamie papildus pasākumi	15
5. ZIZIMM SEKTORĀ NOTEIKTO Uzskaites KATEGORIJU MĒRĶU IZPILDE.....	15
5.1. ZIZIMM sektorā noteikto uzskaites kategoriju mērķu izpildes progresa novērtējums līdz 2020.gadam.	15
5.2. ZIZIMM sektorā noteikto kategoriju mērķu izpildes līdz 2020. gadam nodrošināšana .	19
5.3. ZIZIMM sektorā noteikto uzskaites kategoriju mērķu periodā 2021.-2025.gads izpildes prognoze	20
6. SECINĀJUMI.....	22

1. IEVADS

Informatīvais ziņojums “Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi” (turpmāk – Informatīvais ziņojums) ir sagatavots saskaņā ar likuma „Par piesārņojumu” 52. panta trešo daļu, kas noteic, ka:

„Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar Zemkopības ministriju, Ekonomikas ministriju, Satiksmes ministriju un citām nozaru ministrijām katru gadu pēc Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Regulas Nr. 525/2013 par mehānismu siltumnīcefekta gāzu emisiju pārraudzībai un ziņošanai un citas informācijas ziņošanai valstu un Savienības līmenī saistībā ar klimata pārmaiņām un par Lēmuma Nr. 280/2004/EK atcelšanu (turpmāk — Regula Nr. 525/2013) 7. panta pirmajā un otrajā daļā un 8. panta pirmajā daļā minēto ziņojumu iesniegšanas sagatavo un līdz 31. decembrim iesniedz Ministru kabinetam informatīvo ziņojumu par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi. Minētajā informatīvajā ziņojumā iekļauj:

1) siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildes izvērtējumu;

2) ja nepieciešams, priekšlikumus par izmaksu efektīviem, sociālekonomiski izvērtētiem un attiecīgā perioda nozaru politikas plānošanas dokumentiem atbilstošiem papildu pasākumiem siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildei”.

Ievērojot augstāk minēto, Informatīvajā ziņojumā ir iekļauta informācija par Latvijas saistībām siltumnīcefekta gāzu (turpmāk – SEG) emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda (turpmāk – CO₂) piesaistes jomā (turpmāk – SEG mērķi), līdzšinējām un prognozētajām SEG emisijām un CO₂ piesaisti, noteikto SEG mērķu sasniegšanu no 2013. gada līdz 2019. gadam, progress noteikto SEG mērķu sasniegšanā periodā līdz 2020. gadam, kā arī sniegts vispārīgs ieskats attiecībā uz Latvijas progresu SEG mērķu sasniegšanā periodam līdz 2030. gadam.

Informatīvais ziņojums sagatavots, balstoties uz līdz 2020. gada 30.oktobrim pieejamo oficiālo informāciju, tas ir, 2020. gada SEG inventarizāciju 1990. – 2018.gadam, aptuveno SEG inventarizāciju 2019. gadam, LVMI “Silava” sagatavotām SEG prognozēm Kioto Protokola otrā saistību periodā izvēlētām aktivitātēm un SEG prognozēm noteiktām uzskaites kategorijām līdz 2030. gadam.

2. LATVIJAS SEG MĒRĶI

Nemot vērā, ka Latvija ir Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalsts, Latvijas SEG mērķi ir saistīti ar ES SEG emisiju samazināšanas mērķiem, kā arī ar starptautisko klimata politiku – Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk – ANO) 1992. gada 9. maija Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām (turpmāk – Klimata konvencija), Klimata konvencijas Kioto protokolu (turpmāk – Kioto protokols) un Klimata konvencijas ietvaros noslēgto Parīzes nolīgumu. ES klimata mērķi līdz 2030. gadam apkopoti šā ziņojuma 1. pielikumā.

ES ietvaros 2007. gada 8. un 9. marta Eiropadomes prezidentvalsts secinājumu 32. punktā¹ un 2014. gada 23. un 24. oktobra Eiropadomes secinājumu 2. punkta 1. apakšpunktā² ir noteikti kopējie ES SEG emisiju samazināšanas mērķi, un tie ir sadalīti divās daļās – ES Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā³ (turpmāk – ES ETS) iekļautās darbības un ES ETS neiekļautās darbības (turpmāk – ne-ETS). ES noteiktie kopīgie mērķi:

- ES ETS operatoriem kopīgi visā ES ir jāsamazina SEG emisiju apjoms par 21% līdz 2020. gadam un par 43% līdz 2030. gadam (salīdzinot ar šo ES ETS operatoru SEG emisiju apjomu 2005. gadā) (turpmāk – ES ETS mērķis);
- kopējais ES ne-ETS SEG emisiju apjoms ir jāsamazina par 10% līdz 2020. gadam un par 30% līdz 2030. gadam (salīdzinot ar šo ne-ETS darbību SEG emisiju apjomu 2005. gadā) (turpmāk – ne-ETS mērķis).

ES ETS mērķa izpildes organizēšana ir Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) atbildība. Šī mērķa izpildei ir apstiprināti ES ETS darbības nosacījumi un noteikta ES ETS operatoru atbildība. ES ETS operatoru SEG emisiju apjoma samazināšanas pasākumi tiek noteikti rentablā un ekonomiski efektīvā veidā, un šo pasākumu izstrādi un īstenošanu nodrošina EK kopā ar ES dalībvalstīm, īstenojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 13. oktobra Direktīvu Nr. 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (turpmāk – ETS direktīva). ES ETS piedalās arī Latvijas komersanti.

Ne-ETS mērķa izpildes saistības ir pārdalītas katrai ES dalībvalstij, t.sk. Latvijai. Periodam līdz 2020. gadam katras ES dalībvalsts ikgadējais mērķis un tā izpildes nosacījumi ir izteikti Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa lēmumā Nr. 406/2009/EK par dalībvalstu pasākumiem siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju samazināšanai, lai izpildītu Kopienas saistības siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju samazināšanas jomā līdz 2020. gadam (turpmāk – Saistību pārdales lēmums), bet periodam no 2021. gada līdz 2030. gadam katras ES dalībvalsts mērķis un tā izpildes nosacījumus regulē Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Regula Nr. 2018/842/ES par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (turpmāk – Regula Nr. 2018/842) 4. pants.

Latvijai laika periodā līdz 2020. gadam pieļauts ne-ETS darbību SEG emisiju pieaugums par 17 %, salīdzinot ar Latvijas ne-ETS darbību SEG emisiju apjomu 2005. gadā.

Saskaņā ar Regulas 2018/842 4. panta 1. punktu un 1. pielikumu periodā no 2021. gada līdz 2030. gadam Latvijai ir nepieciešams nodrošināt 6 % ne-ETS darbību SEG emisiju samazinājumu, salīdzinot ar Latvijas ne-ETS darbību SEG emisiju apjomu 2005. gadā. Ikgadējie 2021. - 2030. gada perioda ne-ETS mērķi Latvijai tiks noteikti, izmantojot 2020. gadā iesniegtās

¹ 2007. gada 8. un 9. marta Eiropadomes prezidentvalsts secinājumi: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7224-2007-INIT/lv/pdf>

² 2014. gada 23. un 24. oktobra Eiropadomes secinājumi: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-169-2014-INIT/lv/pdf>

³ ES ETS tika izveidota, lai veicinātu SEG emisiju samazināšanu izmaksu efektīvā, godīgā un solidārā veidā. ES ETS ietvaros katrai ETS iekārtai tiek piešķirts noteikts emisijas kvotu daudzums jeb SEG emisiju limits. ETS galvenokārt aptver rūpnieciskās iekārtas energoietilpīgajās tautsaimniecības nozarēs, tai skaitā elektroenerģijas un siltumenerģijas, cementa, keramikas, tērauda, stikla u.c. ražošanas iekārtas.

SEG inventarizācijas datus 2005. gadam un 2016., 2017. un 2018. gadam, kuri pēc tam tiks apstiprināti ar EK Īstenošanas aktu saskaņā ar Regulas 2018/842 4. pantu.

Ne-ETS darbībām, uz kurām attiecas Saistību pārdales lēmums, SEG emisiju aprēķins tiek veikts, izmantojot EK noteikto formulu, kur no kopējā valsts SEG emisiju apjoma tiek atņemts ES ETS operatoru verificētais CO₂ emisiju apjoms, vietējās aviācijas CO₂ emisiju apjoms un slāpekļa trifluorīds (NF₃) emisijas (Latvijā šādu emisiju nav):

$$ne - ETS = E_{kopējās} - E_{ES ETS} - E_{1A3,CO2} - E_{NF3}$$

kur

ne-ETS – SEG emisijas Saistību pārdales lēmuma ietvaros, kt CO₂ ekv.;

E_{kopējās} – Kopējās SEG emisijas bez zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (turpmāk – ZIZIMM) sektora, iekļaujot netiešās CO₂ emisijas, kt CO₂ ekv.;

E_{ES ETS} – ETS emisijas, kt CO₂ ekv.;

E_{1A3,CO2} – CO₂ emisijas no vietējās aviācijas, kt CO₂ ekv.;

E_{NF3} – NF₃ emisijas, kt CO₂ ekv.

Kioto protokola otrajā saistību periodā līdz 2020. gadam ZIZIMM sektors nav iekļauts kopējā ES ne-ETS mērķī. ZIZIMM sektora noteiktās zemes uzskaites kategorijās (apmežota zeme, atmežota zeme un apsaimniekota meža zeme – meža apsaimniekošanas references līmenis (*turpmāk* - MARL)⁴ jeb meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķis) ir jānodrošina, ka uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti⁵ visā periodā līdz 2020. gadam. Saskaņā ar sākotnējo ziņojumu Kioto protokola otrā saistību perioda (2013. – 2020. gads) ietvaros⁶ Latvija ir izvēlējusies atskaitīties par ZIZIMM sektora noteikto zemes uzskaites kategoriju mērķi perioda beigās. Latvijai noteiktais meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķis ir 16302 kilotonnas (kt) CO₂ ekvivalenti gadā. Līdz ar to Latvijai Kioto protokola otrā saistību periodā (2013. – 2020. gads) ir jānodrošina kopējā CO₂ piesaiste 130416 kt CO₂ ekvivalentu apmērā (ņemot vērā meža apsaimniekošanas SEG emisiju apjomu). Vienlaikus būtiski atzīmēt, ka saskaņā ar ZIZIMM lēmuma⁷ 6. panta 6. punktu, ja ES dalībvalstij kļūst pieejama labāka metodika, kas saistīta ar datiem, kurus izmanto, lai noteiktu meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķi, vai, ja ievērojami uzlabojas pieejamo datu kvalitāte, tā var veikt atbilstošas tehniskās korekcijas, lai mežu apsaimniekošanai izveidotajā uzskaitē ņemtu vērā pārrēķinu ietekmi. Latvijas meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķa oficiālais pārrēķins tiks veikts Kioto protokola otrā saistību perioda (2013. – 2020. gads) beigās, tas ir, 2022. gada SEG inventarizācijas ietvaros, lai varētu iekļaut pēc iespējas precīzāku pieejamo informāciju par datiem. Saskaņā ar 2020. gada SEG inventarizāciju, pārrēķinātais Kioto protokola otrā saistību perioda (2013. – 2020. gads) meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķis varētu būt 4598,61 kt CO₂ ekvivalenti gadā. Papildus minētajam Latvijai kā Klimata konvencijas un tās Kioto protokola līgumslēdzējusei Kioto protokola otrā saistību perioda (2013. – 2020. gads) beigās jānodrošina Kioto protokola 3. panta 3. punktā noteiktie pienākumi – SEG emisijām un CO₂

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Lēmuma Nr. 529/2013 12. punkts – References līmeņi ir aplēses par gada neto emisijām vai piesaisti, kas meža apsaimniekošanas rezultātā rodas dalībvalsts teritorijā katrā uzskaites periodā iekļautajos gados, un tie būtu pārredzami jānosaka saskaņā ar Klimata konvencijas Līgumslēdzēju pušu lēmumiem 2/CMP.6 un Lēmumu 2/CMP.7. Meža apsaimniekošanas references līmenis nozīmē CO₂ piesaistes un SEG emisiju apjoma bilanci salīdzinājumā pret konkrētu gadu periodu. Šis mērķis tādējādi aptver gan CO₂ piesaisti, gan SEG emisijas, un tāpēc tiek izteikts kā CO₂ bilance.

⁵ Aprēķina kā kopējo emisiju un kopējās piesaistes summu attiecīgajās aktivitātēs kopā atbilstoši lēmuma 2/CMP.7. noteiktajiem uzskaites noteikumiem.

⁶ Pārskati par otro saistību periodu 2013. - 2020. gads:

http://unfccc.int/national_reports/initial_reports_under_the_kyoto_protocol/second_commitment_period_2013-2020/items/9499.php

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Lēmums Nr. 529/2013/ES par uzskaites noteikumiem attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti, kas rodas darbībās, kuras saistītas ar zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību, un par informāciju par rīcību, kas saistīta ar šīm darbībām.

piesaistei no atmežošanas un apmežošanas (t.sk. atkal apmežošanas) darbībām ir jābūt vismaz savstarpēji izlīdzinošām, t.i., ir jābūt CO₂ neitrālām.

Periodam pēc 2020. gada ZIZIMM sektorā saistības un SEG emisiju un CO₂ uzskaites noteikumi ir noteikti Regulā 2018/841⁸ (turpmāk – ZIZIMM regula Nr. 2018/841). Saskaņā ar ZIZIMM regulas Nr. 2018/841 4. pantā noteikto Latvijai, ņemot vērā noteiktās elastības iespējas, ir jānodrošina, ka uzskaitīto SEG emisiju summa nepārsniedz uzskaitītās SEG piesaistes summu ZIZIMM regulas Nr. 2018/841 2. pantā minētajās zemes uzskaites kategorijās – apmežota zeme, atmežota zeme, apsaimniekota aramzeme, apsaimniekoti zālāji, apsaimniekota meža zeme, apsaimniekoti mitrāji (uzskaitē no 2026. gada⁹). SEG emisiju un CO₂ piesaistes uzskaitē veicama atbilstoši ZIZIMM regulas Nr. 2018/841 5. panta nosacījumiem, rēķinot SEG emisiju apjoma vai CO₂ piesaistes apjoma izmaiņas pret ZIZIMM regulā Nr. 2018/841 (5., 6., 7., 8., 9., 10. pantā) noteiktajiem atskaites līmeņiem, izņemot apmežotas un atmežotas zemes uzskaites kategorijas, kurām tiek piemērota “*gross-net*” pieeja, kur netiek noteikts atskaites līmenis, un uzskaitē tiek ietverts viss attiecīgajā periodā radītais SEG emisiju un CO₂ piesaistes apjoms.

SEG emisijas un CO₂ piesaiste apsaimniekotā meža zemē pēc 2020. gada tiks uzskaitīta pret Meža references līmeni (turpmāk - MRL). MRL periodam 2021.- 2025. gads tika aprēķināts un iesniegts EK 2019. gada 30. decembrī un tika apstiprināts ar ES deleģēto aktu 2020. gada 28. oktobrī. Veicot aprēķinus atbilstoši Regulā Nr. 2018/841 noteiktajam prasībām, Latvija iesniedza priekšlikumu ikgadēji periodā 2021. - 2025. gads sasniedzamai MRL vērtībai -1709000 CO₂ ekv. apmērā, kas pēc pārbaudēm tika atbalstīta un iekļauta deleģētajā aktā. MRL 2026. – 2030. gadam tiks aprēķināts līdz 2023. gada 30. jūnijam un apstiprināts ar ES deleģēto aktu līdz 2025. gada 30. aprīlim.

Laika periodā no 2013. līdz 2020. gadam ZIZIMM sektora mērķu izpilde nav saistīta ar ne-ETS darbību SEG emisiju samazināšanas mērķi. Savukārt pēc 2020. gada ZIZIMM sektora mērķis un mērķa izpildes uzskaitē ir saistīta ar šo mērķu izpildi. ES tiesiskais regulējums šo sasaisti veido tā, ka ZIZIMM mērķu neizpildes gadījumā šī sektora neizpilde ir jānosēd ne-ETS sektoram, savukārt ne-ETS mērķa neizpilde var tikt kompensēta ar SEG emisiju mērķu pārpildes vienībām, kas radušās ZIZIMM sektorā¹⁰.

Noteiktās elastības iespējas attiecībā uz apsaimniekotu meža zemi ir atrunātas ZIZIMM regulas Nr. 2018/841 13. pantā, kas noteic, ja kopējās SEG emisijas pārsniedz kopējo piesaisti iepriekš minētajās zemes uzskaites kategorijās, tad var izmantot elastības iespēju attiecībā uz apsaimniekotu meža zemi, lai izpildītu noteiktās saistības. ZIZIMM regula Nr. 2018/841 noteic, ka dalībvalstīm ir tiesības kompensēt minētās SEG emisijas ar noteikumu, ka ES dalībvalsts savā stratēģijā, kas iesniegta saskaņā ar Regulas Nr. 525/2013 4. pantu, ir iekļāvusi esošus vai plānotus konkrētus pasākumus, lai nodrošinātu, ka mežu piesaistītāji un krātuves tiek attiecīgi saglabāti vai uzlaboti.

Attiecībā uz kompensācijas apjomu attiecīgā dalībvalsts var kompensēt tikai: piesaistītājus, kas uzskaitīti kā SEG emisijas attiecībā pret tās MRL un līdz minētajai dalībvalstij noteiktajam maksimālajam kompensācijas apjomam, kas 2021. – 2030. gada periodam izklāstīts ZIZIMM regulas Nr. 2018/841 VII pielikumā¹¹.

Latvijai noteikto SEG mērķu kopsavilkums ietverts 1. tabulā.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Regula 2018/841/ES par zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu Nr. 525/2013/ES un Lēmumu Nr. 529/2013/ES.

⁹ Vajadzības gadījumā, ņemot vērā pieredzi, kas gūta, piemērojot IPCC precizējumu IPCC vadlīnijās, Komisija var nākt klajā ar priekšlikumu atlikt apsaimniekotu mitrāju obligāto uzskaiti uz vēl vienu piecu gadu laikposmu (ZIZIMM regulas Nr. 2018/841 2.panta 4.punkts).

¹⁰ Saskaņā ar Regulas 2018/842 7.pantu Latvijai kopējais daudzums, ko ņem vērā par visiem gadiem 2021.–2030. gada periodā, nepārsniedz 3.1 miljonus tonnu CO₂ ekv. kopējās neto piesaistes maksimālo apjomu.

¹¹ Kompensācijas ierobežojums Latvijai –25,6 miljonus tonnu CO₂ ekvivalenta 2021.–2030. gada periodam.

1. tabula. Latvijai noteikto SEG mērķu kopsavilkums periodam līdz 2020. gadam un periodam līdz 2030. gadam¹²

		2013 - 2020	2021-2025	2026 - 2030
SEG emisiju samazināšana	ne-ETS SEG emisijas*	+17 % ^a (sadalīts arī ikgadējos mērķos) ^b	-6 % ^a (tiks sadalīts arī ikgadējos mērķos) ^f	
	ES ETS SEG emisijas	-21 % ^a (sadalīts ikgadējos mērķos iekārtu līmenī) ^c	-43 % ^a (tiks sadalīts ikgadējos mērķos iekārtu līmenī) ^g	
ZIZIMM sektora uzskaites kategorijas	Apmežota zeme	Uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti ^e	Uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti ^h	Uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti ^h
	Atmežota zeme			
	Apsaimniekota meža zeme <i>MARL</i> ^{d1} <i>MRL</i> ^{d2}			
	Apsaimniekota aramzeme			
	Apsaimniekoti zālāji			
	Apsaimniekoti mitrāji			

Sekojoši līdzīgi progresam esošo Latvijas īstermiņa un vidēja termiņa klimata politikas mērķu sasniegšanā, jāņem vērā ES un Latvijas noteikto ilgtermiņa mērķi - virzību un klimatneitralitāti. ES valstu un to valdību vadītāji 2019. gada 12. decembrī Eiropadomes laikā¹³ vienojās par mērķi – līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti ES. Arī nacionālā līmenī Latvija ir apņēmusies sasniegt klimatneitralitāti. Saskaņā ar ANO Konvencijas Parīzes nolīguma 4. panta 19. punktu un Parīzes nolīguma pavadošā lēmuma 1/CP.21¹⁴ 35. punktu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes

¹² Paskaidrojumi tabulā:

*Ne-ETS darbībām, uz kurām attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Lēmums Nr. 406/2009/EK par dalībvalstu pasākumiem siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisiju samazināšanai, lai izpildītu Kopienas saistības siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisiju samazināšanas jomā līdz 2020. gadam (turpmāk - Saistību pārdales lēmums) SEG emisiju aprēķins veikts, izmantojot EK noteikto formulu – kopējais valsts SEG emisiju apjoms mīnus ES ETS operatoru verificētais oglekļa dioksīda emisiju apjoms mīnus iekšzemes gaisa transporta oglekļa dioksīda emisiju apjoms.

a - Mērķis noteikts pret 2005. gadu.

b - Saskaņā ar Saistību pārdales lēmuma 3. pantu.

c - Saskaņā ar ETS direktīvas 10. a.pantu.

d1 - Meža apsaimniekošanas references līmenis MARL (jeb meža apsaimniekošanas CO2 bilances mērķis) periodam 2013.- 2020.g. -16 302 kt CO₂ ekvivalenti, balstoties uz Klimata konvencijas Līgumslēdzēju pušu konferencē apstiprinātā lēmuma 2/CMP.7 15. punktu tiks pārreķināts tehnisko korekciju ietvaros pēc 2020. gada, līdz ar to tā gala vērtība mainīsies.

d2 - Meža references līmenis MRL periodam 2021. - 2025. gadam tika aprēķināts un iesniegts EK 2019. gada 30. decembrī un tiks apstiprināts ar ES deleģēto aktu līdz 2020. gada 31. oktobrim.

e - Latvija par meža apsaimniekošanas, apmežošanas un atmežošanas aktivitātēm (attieci Kioto protokola 3. panta 4. punkts un Kioto protokola 3. panta 3. punkts) atbilstoši 2/CMP.7. lēmuma prasībām atskaitīsies Kioto protokola 2. perioda beigās. Aprēķina kā kopējo SEG emisiju un kopējās piesaistes summu attiecīgajās aktivitātēs (attēlotas tabulas kreisajā pusē) kopā atbilstoši lēmuma 2/CMP.7. noteiktajiem uzskaites noteikumiem.

f - Saskaņā ar Regulas Nr. 2018/842 4. panta 3. punktu.

g - Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 14. marta Direktīvas 2018/410/ES, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai sekmētu emisiju izmaksēfektīvu samazināšanu un investīcijas mazoglekļa risinājumos 10.a.pantu.

h - Aprēķina kā kopējo SEG emisiju un kopējās piesaistes summu visās Regulas Nr. 2018/841 2. pantā minētajās zemes uzskaites kategorijās (attēlotas tabulas kreisajā pusē) kopā atbilstoši Regulas Nr. 2018/841 5.- 10. pantā noteiktajiem uzskaites noteikumiem.

¹³ 2019. gada 12. decembrī Eiropadomes secinājumi: Pieejams tiešsaistē: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-29-2019-INIT/1v/pdf>

¹⁴ Pieejams tiešsaistē angļu valodā: <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/10a01.pdf#page=2>

2018. gada 11. decembra regulas Nr. 2018/1999 par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (turpmāk – Regula Nr. 2018/1999) 15. pantu, tika izstrādāta Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam¹⁵ (turpmāk – Stratēģija), kas tika atbalstīta Ministru kabinetā (MK) 2020. gada 28. janvārī. Stratēģija ir ilgtermiņa vīzijas dokuments, ietvardokuments politikas plānotājiem, lai nodrošinātu vienotu valsts virzību, kā arī pamatotu oglekļa mazietilpīgas attīstības pamatprincipu ietveršanu visu nozaru plānošanas dokumentos. Stratēģijas virsmērķis ir Latvijas klimatneitralitātes sasniegšana 2050. gadā, kompensējot nesamazināmās antropogēnās SEG emisijas ar CO₂ piesaisti ZIZIMM sektorā.

Lai sasniegtu šo ambiciozo klimata politikas mērķi, un ES trajektorija uz klimatneitralitāti 2050. gadā būtu līdzsvarota, reālistiska un apdomīgi izraudzīta, EK sagatavojusi vairākus paziņojumus un priekšlikumus¹⁶, kas paredz būtiski paaugstināt šobrīd spēkā esošos 2030. gada ES klimata politikas mērķus.

Klimata politikā arvien nozīmīgāku lomu ieņem ne vien virzība uz klimatneitralitāti, bet arī klimatnoturības veicināšana. Klimatnoturība ietekmē SEG emisiju samazināšanu un CO₂ piesaistes palielināšanas spēju, kā, piemēram, vētru risks ietekmē mežu spēju piesaistīt CO₂. Lai mazinātu Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicinātu klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu, Latvija ir izstrādājusi un 2019. gada 17. jūlijā MK apstiprināja Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam¹⁷. Pielāgošanās plāna sasniegšanai ir izvirzīti pieci stratēģiskie mērķi, kuri iekļauj vairāk nekā 80 konkrētus pasākumus.

3. SEG MĒRĶU IZPILDES NOVĒRTĒJUMA METODISKĀ PIEEJA

3.1. SEG mērķu izpildes vēsturiskā progresa novērtēšanas metodoloģija

Latvijas SEG mērķu izpildes vēsturiskais progress novērtēts atbilstoši 2020. gada SEG inventarizācijas rezultātiem. Atbilstoši Ministru kabineta 2017. gada 12. decembra noteikumiem Nr. 737 “Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas un prognožu sagatavošanas nacionālās sistēmas izveidošanas un uzturēšanas noteikumi” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 737) SEG inventarizācijas sagatavošanu koordinē VARAM, sadarbojoties ar Ekonomikas ministriju, Zemkopības ministriju un Satiksmes ministriju, kā arī valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”, Centrālās statistikas pārvaldi, Fizikālās enerģētikas institūtu, Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu (turpmāk – LVMI) „Silava”, Latvijas Lauksaimniecības universitāti, u.c. institūcijām un biedrībām, kas minētas MK noteikumu Nr. 737 II. nodaļā “Siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas nacionālā sistēma”. Ikgadējās SEG inventarizācijas sagatavošanu veic saskaņā ar Klimata konvencijas, tās Kioto protokola, Klimata konvencijas Līgumslēdzēju pušu konferencē pieņemtajām ziņošanas vadlīnijām par Klimata konvencijas 1. pielikuma Pušu ikgadējo inventarizāciju sagatavošanu (turpmāk – Lēmums 24/CP.19)¹⁸ un Regulas Nr. 525/2013 prasībām.

Ikgadējais nacionālais SEG monitorings ietver:

¹⁵ Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam. Pieejama tiešsaistē: <http://polsis.mk.gov.lv/documents/6641>

¹⁶ Piemēram, EK 11.12.2019. paziņojums *Eiropas Zaļais kurss*, EK 17.09.2020. publicētais priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido sistēmu klimatneitralitātes sasniegšanai un groza Regulu Nr.2018/1999/ES, 17.09.2020. EK paziņojums *Eiropas 2030.gada klimata politikas ieceru kāpināšana. Investīcijas klimatneitralā nākotnē iedzīvotāju labā*

¹⁷ MK rīkojums Nr.380 *Par Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plānu laika posmam līdz 2030. gadam*: <https://likumi.lv/ta/id/308330-par-latvijas-pielagosanas-klimata-parmainam-planu-laika-posmam-lidz-2030-gadam>

¹⁸ Klimata konvencijas Līgumslēdzēju pušu konferencē pieņemtām ziņošanas vadlīnijām par Klimata konvencijas 1. pielikuma Pušu ikgadējo inventarizāciju sagatavošanu (Lēmums 24/CP.19): <https://unfccc.int/resource/docs/2013/cop19/eng/10a03.pdf>

- SEG emisiju (oglekļa dioksīds (CO₂), metāns (CH₄), dislāpekļa oksīds (N₂O), sēra heksafluorīds (SF₆), slāpekļa trifluorīds (NF₃), fluorogļūdeņraži (HFC) un perfluorogļūdeņraži (PFC)) un CO₂ piesaistes aprēķinus, sākot no 1990. gada, kas apkopoti kopējā ziņošanas formātā (turpmāk – CRF);
- SEG emisiju un CO₂ piesaistes uzskaiti, sākot no 2008. gada, par ZIZIMM aktivitātēm Kioto protokola 3. panta 3. un 4. punkta ietvaros, kuri apkopoti CRF;
- Nacionālā inventarizācijas ziņojuma¹⁹ sagatavošanu;
- u.c. Regulas Nr.525/2013 7. un 8. pantā noteikto informāciju.

Lai aprēķinātu SEG emisijas un CO₂ piesaisti, tiek izmantotas:

- Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (turpmāk - IPCC) izstrādātās metodoloģijas, kuras apstiprinātas Klimata konvencijas un tās Kioto protokola līgumslēdzēju Pušu konferencēs²⁰;
- ANO 1972. gada Ženēvas Konvencijas par robežšķērsojošo gaisa piesārņošanu lielos attālumos Atmosfēras emisiju inventarizācijas vadlīnijas²¹.

Ikgadēji tiek sagatavota SEG inventarizācija par periodu no 1990. gada līdz x-2 gadam, kur x ir gads, kad SEG inventarizācija tiek iesniegta EK un Klimata konvencijas sekretariātā. Minētā inventarizācija tiek sagatavota, izmantojot precīzākus un jaunākos statistikas datus visās norādītajās kategorijās. Katru gadu, sagatavojot SEG inventarizāciju, tiek veiktas arī kvalitātes kontroles un kvalitātes nodrošināšanas procedūras saskaņā ar IPCC metodoloģijām. SEG inventarizācija tiek pārbaudīta nacionālā līmenī, ES līmenī (pārbaudi veic Eiropas Vides aģentūra) un starptautiskā līmenī saskaņā ar Klimata konvencijas un tās Kioto protokola līgumslēdzēju pušu konferencēs apstiprinātām pārbaudes vadlīnijām. Turklāt ES pēc SEG inventarizācijas pārbaudes veikšanas apstiprina ne-ETS darbību SEG emisiju apjomu, attiecībā uz kuru Latvijai ir jānodrošina Saistību pārdales lēmumā noteiktā izpilde.

Papildus ikgadēji ES ietvaros dalībvalstis sagatavo arī aptuveno SEG inventarizāciju (bez ZIZIMM sektora) par iepriekšējo kalendāro gadu, tajā iekļaujot pēc iespējas precīzākus statistikas datus, bet sektoros un apakšsektoros, kuros dati SEG emisiju aprēķiniem uz aptuvenās SEG inventarizācijas sagatavošanas brīdi vēl nav pieejami, tiek veikta ekstrapolācija vai atstāts iepriekšējā gada SEG emisiju rādītājs.

3.2. SEG emisiju samazināšanas un ZIZIMM sektorā noteiktu uzskaites kategoriju mērķu izpildes prognožu sagatavošanas metodoloģija

Latvijas SEG emisiju samazināšanas un ZIZIMM sektorā noteiktu uzskaites kategoriju izpildes novērtējums ir sagatavots, balstoties uz 2020. gadā EK iesniegtā ziņojuma par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem²², kā arī LVMI “Silava” sagatavotajiem provizoriskajiem aprēķiniem par ZIZIMM sektorā noteikto kategoriju mērķu izpildi.

SEG prognozes tiek sagatavotas un koordinētas atbilstoši MK noteikumu Nr. 737 III. nodaļai “Siltumnīcefekta gāzu prognožu sagatavošanas nacionālā sistēma”, kā arī saskaņā ar Klimata konvencijas Līgumslēdzēju pušu lēmumiem 2/CP.17, 19/CP.18 (Klimata konvencijas divgadu ziņojumu sagatavošanas vadlīnijas attīstītajām valstīm) Regulu Nr. 525/2013 un Vides

¹⁹ Ziņojumā aprakstīta SEG emisiju un CO₂ piesaistes aprēķinu gaita, izmantotie SEG emisiju faktori, darbību dati, pieņēmumi u.c. informācija par katru nozari atsevišķi, kā arī papildus informācija saskaņā ar Kioto protokola 7. panta 1. punktu.

²⁰ 2006. gada IPCC vadlīnijas nacionālo SEG inventarizāciju sagatavošanai: <http://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/>

²¹ 2016. gada EMEP/EEA vadlīnijas: <https://www.eea.europa.eu/publications/emep-eea-guidebook-2016>

²² Informatīvajā ziņojumā informācija ir balstīta uz 2020. gadā Eiropas Komisijā iesniegtā ziņojuma par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem: https://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/mmr/art04-13-14_lcds_pams_projections/projections/envxqm02w/.

politikas pamatnostādņu 2014.-2020. gadam, Vides monitoringa programmu 2015. - 2020. gadam.

Prognozes tiek sagatavotas šādiem diviem iespējamiem scenārijiem:

- ar esošiem pasākumiem WEM (*with existing measures*) – prognozējot SEG izmaiņas, tiek ņemti vērā tie SEG emisijas samazinošie pasākumi (tiešā vai netiešā veidā), kas jau ir īstenoti, šobrīd tiek īstenoti vai kuru īstenošana ir iepļānota, un tiem ir noteikts finansējums;
- ar papildus pasākumiem WAM (*with additional measures*) – prognozējot SEG izmaiņas, tiek ņemti vērā tie SEG emisijas samazinošie pasākumi (tiešā vai netiešā veidā), kuru īstenošana vēl nav uzsākta un kuru īstenošana ir iepļānota attīstības plānošanas dokumentos, t.sk. esošo pasākumu pastiprināšana, proti, īstenošana lielākā apmērā nekā sākotnēji iepļānots.

Eksperti, sagatavojot SEG prognozes, izmanto pieejamās ilgtermiņa Latvijas makroekonomiskās prognozes un starptautiskā tirgus attīstības prognozes (piemēram, energoresursu cenas prognozes, oglekļa cenas prognozes u.tml.), kā arī pieejamo informāciju par Latvijas nozaru politikām un pasākumiem. SEG emisiju prognozes balstās uz Latvijas makroekonomisko rādītāju – IKP, pievienotā vērtība tautsaimniecības nozarēs, iedzīvotāju skaits u.c., ilgtermiņa prognozēm, ko Latvijā ikgadēji sagatavo Ekonomikas ministrija.

2020. gadā EK iesniegtais ziņojums par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem tika sagatavots 2019. - 2020. gadā, ņemot vērā SEG inventarizācijas datus (aktivitātes dati, radītais SEG emisiju apjoms) līdz 2018. gadam, kā arī ņemot vērā 2019. gada iedzīvotāju, makroekonomiskās un sektoru attīstības prognozes. Atbilstoši Regulas Nr. 525/2013 13. panta 2. punktam 2020. gadā ziņojums tika iesniegts būtisku izmaiņu dēļ, lai nodrošinātu saskanību ar Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2020. - 2030. gadam (turpmāk – NEKP) pasākumiem mērķu sasniegšanai. Galvenās izmaiņas veiktas enerģētikas sektoram scenārijā “ar papildus pasākumiem”.

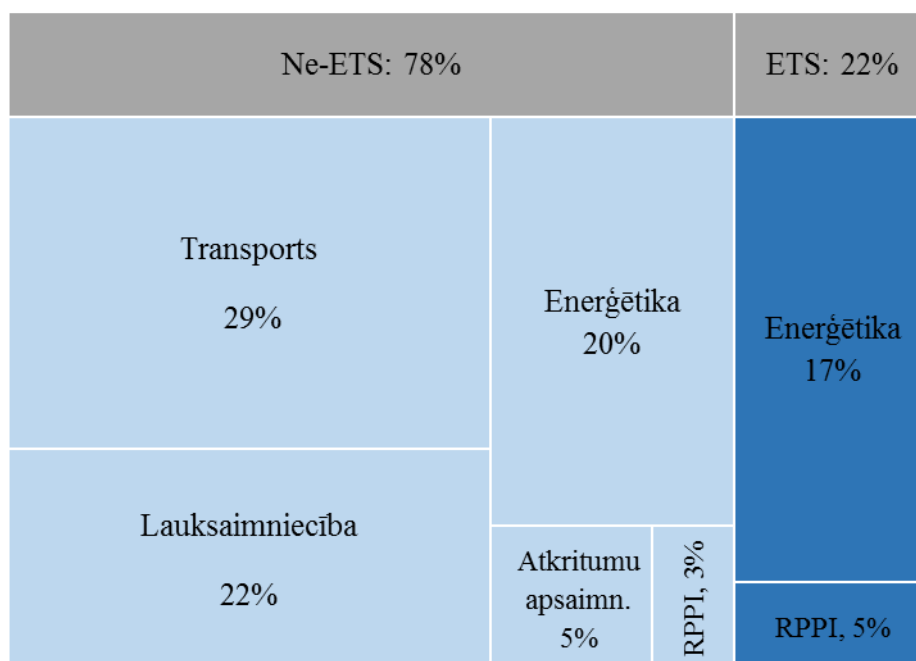
Sagatavotās SEG prognozes un informāciju par to sagatavošanā izmantotām politikām un pasākumiem pārbauda nozaru ministriju eksperti. Eksperti, sagatavojot SEG prognozes, veic kvalitātes kontroles un kvalitātes nodrošināšanas procedūras. Ziņojumus par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem pārbauda gan ES līmenī (pārbaudi veic Eiropas Vides aģentūra), gan starptautiskā līmenī Klimata konvencijas ietvaros, kad pārbaudi veic starptautiskie auditori, un Klimata konvencijas līgumslēdzējpusēs divgadu daudzpusējās izvērtēšanas laikā.

4. SEG EMISIJU SAMAZINĀŠANAS MĒRĶU IZPILDE

4.1. SEG emisiju samazināšanas mērķa izpildes progress novērtējums

Atbilstoši 2020. gada SEG inventarizācijai par 1990. - 2018. gadu (turpmāk – 2020. gada SEG inventarizācija) un aptuvenai SEG inventarizācijai par 2019. gadu Latvijas kopējās SEG emisijas no 1990. gada līdz 2018. gadam un līdz 2019. gadam ir samazinātas attiecīgi par 55,3 % un 56,2 %, savukārt laika posmā no 2005. gada līdz 2018. gadam un 2019. gadam attiecīgi Latvijas kopējās SEG emisijas ir palielinātas par 2,5 % un par 0,6 %.

Kopējās Latvijas SEG emisijas 2018. gadā bija 11 757,1 kt CO₂ ekvivalenti, bet aptuvenās 2019. gada SEG emisijas – 11 537,3 kt CO₂ ekvivalenti. Kopējais SEG emisiju sadalījums pa nozarēm 2018. gadā (neskaitot ZIZIMM) ietverts 1. attēlā.

1. attēls. Latvijas kopējo SEG emisiju sadalījums pa nozarēm un ETS/ne-ETS griezumā 2018. gadā (neskaitot ZIZIMM)

Enerģētikas sektors (neskaitot transportu) ir lielākais SEG emisiju avots un radīja 36,9 % no kopējām 2018. gada SEG emisijām, neskaitot ZIZIMM. Atrodies mērenajā klimata joslā, siltumenerģijas ražošana Latvijā ir būtisks SEG emisiju un gaisa piesārņojošo vielu avots, tādējādi ietekmējot SEG un gaisa piesārņojošo vielu emisijas. Enerģētikas sektorā tiek uzskaitītas SEG emisijas no sadedzināšanas procesiem visās tautsaimniecības nozarēs. Lielāko daļu no SEG emisijām rada enerģētikas nozares (publiskā elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošana – 44,5 %), tad seko komerciālais, institucionālais, mājsaimniecības, lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības sektori (35,4 %), atlikušo daļu veido apstrādes rūpniecība un būvniecība, militārais transports un difūzās emisijas no naftas un dabasgāzes. Enerģētikas sektora SEG emisijas svārstās atkarībā no ekonomiskajām izmaiņām valstī un būtiski atšķirīgām ziemas vidējām temperatūrām.

Transporta sektors ir otrais lielākais SEG emisiju avots un radīja 28,5 % no kopējām 2018. gada SEG emisijām. Lielākā daļa no transporta sektora SEG emisijām 2018. gadā ir radītas no autoceļa transporta (93,6 %), savukārt, autotransporta apakšsektorā lielākais SEG emisiju radītājs pa transportlīdzekļu grupām ir pasažieru automašīnas, kam seko kravas transportlīdzekļi un autobusi. Dzelzeļš rada vien 5,6 % no kopējām transporta sektora SEG emisijām, aviācija - 0,1 % -, bet jūras transports - 0,7 %.

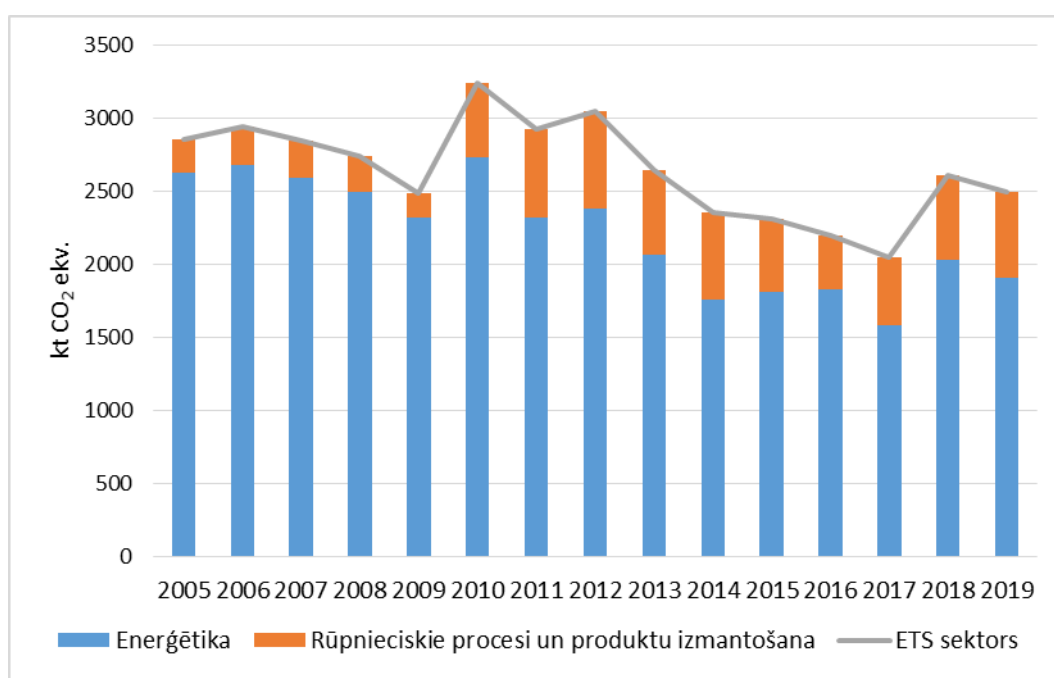
Lauksaimniecība ir trešais lielākais SEG emisiju avots, kas radīja 22,2 % no kopējām Latvijas SEG emisijām 2018. gadā, neskaitot ZIZIMM. Šajā sektorā būtiskākās SEG emisijas rada lauksaimniecības zemju apstrāde (59,3 %) un lopkopība (32,6 %). SEG emisiju daudzumu būtiski ietekmē lauksaimniecības dzīvnieku skaita svārstības un pielietotais slāpekļa minerālmēsļu daudzums.

2018. gadā rūpniecisko procesu un produktu izmantošanas (turpmāk - RPPI) sektors veidoja 7,6 % no kopējām Latvijas SEG emisijām, neskaitot ZIZIMM. Lielāko apjomu no RPPI sektora emisijām rada Minerālu rūpniecība (ietver cementa, stikla un ķieģeļu ražošanu), kas veido 63,1 % no kopējām sektora emisijām. Otrs lielākais rūpniecības sektora apakšsektors ir ozona slāni noārdošo vielu (ONV) aizvietošanai izmantotie produkti (ietver fluorēto gāzu izmantošanu dzesēšanas iekārtās un gaisa kondicionieros, celtniecības putās, stacionārajā ugunsdrošības aprīkojumā un aerosolos), kas veido 30,1 % no kopējām sektora emisijām.

Atkritumu apsaimniekošana veidoja 4,7 % no kopējām SEG emisijām, neskaitot ZIZIMM 2018. gadā. Tās ietver CH₄ emisijas no cieto atkritumu apglabāšanas, kas veido vairāk nekā pusi (69,6 %) no kopējām SEG emisijām atkritumu apsaimniekošanas sektorā, CH₄ un N₂O emisijas no cieto atkritumu bioloģiskās apstrādes (8,7 % no kopējām atkritumu apsaimniekošanas emisijām 2018. gadā), CH₄ un N₂O emisijas notekūdeņu attīrīšanas un novadīšanas (21,6 %), kā arī pavisam nelielu daļu (0,1 %) veido CO₂ un N₂O emisijas no atkritumu sadedzināšanas.

Latvijas kopējā SEG emisiju apjomā 2018. gadā dominēja ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms – 77,8 %. 2019. gada aptuvenais ne-ETS darbību SEG emisiju apjoma īpatsvars kopējā Latvijas SEG emisiju apjomā ir nedaudz palielinājies – 78,4 %.

Latvijas ETS operatoru radītais SEG emisiju apjoms 2018. gadā bija – 2612,6 kt CO₂ ekvivalenti, bet 2019. gadā – 2493,1 kt CO₂ ekvivalenti jeb attiecīgi 22,2 % un 21,6 % no kopējā Latvijas SEG emisiju apjoma. Salīdzinot ar 2005. gadu, Latvijas ETS operatori līdz 2018. gadam bija samazinājuši savas SEG emisijas par 8,5 % un līdz 2019. gadam – par 12,7 %, skatīt 2. attēlā.

2. attēls. SEG emisijas ETS sektorā 2005. – 2019. gadam (kt CO₂ ekv.)

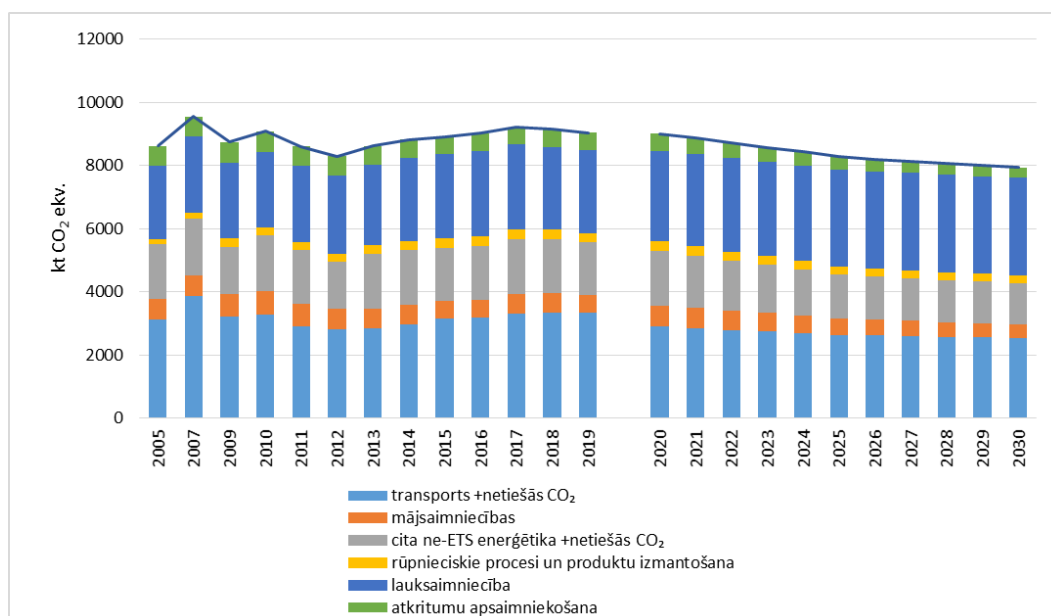
Lielākā daļa no kopējām ETS sektora emisijām tiek radīta enerģētikas sektorā, 77,7 % 2018. gadā un 76,4% 2019. gadā. ETS emisijas 2019. gadā ir samazinājušās par 4,6 %, salīdzinot ar 2018. gadu. Pieaugums izskaidrojams ar dabasgāzes, cietā kurināmā, kā arī kūdras patēriņa pieaugumu sausās vasaras dēļ elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanai, kā arī cementa ražošanas apjoma palielināšanās dēļ. Emisiju samazinājums ir saistīts ar dabasgāzes patēriņa samazinājumu rūpniecības un būvniecības sektorā, kurināmā patēriņu elektroenerģijas un siltuma ražošanas un nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanas sektoros.

Latvijas ES ETS operatoru iesniegtie ikgadējie ziņojumi emisiju gan 2018. gadā, gan 2019. gadā liecina, ka būs problemātiska –Vides politikas pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam²³ noteiktā mērķa 2020. gadam - 2,26 Mt CO₂ ekvivalenti sasniegšana.

Ne-ETS darbību SEG emisiju dinamika (3. attēls) liecina par 6,1 % palielinājumu 2005. - 2018. gadā un 4,9 % palielinājumu 2005. - 2019. gadā. Ne-ETS darbību SEG emisiju apjoma dinamika 2018. un 2019. gadā²⁴:

²³ Apstiprinātas ar Ministru kabineta 2014. gada 26. marta rīkojumu Nr. 130 "Par Vides politikas pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam".

- Transports (36,7 % īpatsvars ne-ETS darbību SEG emisiju 2018. gada apjomā) – 7,7 % palielinājums 2005.-2018. gadā; 6,8 % palielinājums 2005. - 2019. gadā;
- Lauksaimniecība (28,5 % īpatsvars ne-ETS darbību SEG emisiju 2018. gada apjomā) – 12,3 % palielinājums 2005.-2018. gadā; 13,7 % palielinājums 2005. - 2019. gadā;
- Cita ne-ETS enerģētika (18,6 % īpatsvars ne-ETS darbību SEG emisiju 2018. gada apjomā) – 2,4 % samazinājums 2005. - 2018. gadā; 3,4 % samazinājums 2005.-2019. gadā;
- Mājsaimniecības (6,8 % īpatsvars ne-ETS darbību SEG emisiju 2018.gada apjomā) – 7,1 % samazinājums 2005. - 2018.gadā; 14,4 % samazinājums 2005. - 2019.gadā;
- Atkritumu apsaimniekošana (6,0 % īpatsvars ne-ETS darbību SEG emisiju 2018. gada apjomā) – 12,0 % samazinājums 2005. - 2018. gadā; 13,1 % samazinājums 2005. - 2019. gadā;
- Ne-ETS RPPI (3,4 % īpatsvars ne-ETS darbību SEG emisiju 2018. gada apjomā) – 116,6 % palielinājums 2005. - 2018.gadā; 92,6 % palielinājums 2005. - 2019. gadā.

3. attēls. SEG emisijas no ne-ETS sektoriem 2005. – 2030. gadam (kt CO₂ ekvivalenti)²⁵

Latvija kopumā līdz 2018. gadam ir iekļāvusies Saistību pārdales lēmuma ietvaros noteiktajos nacionālajos ne-ETS darbību ikgadējos mērķos, skatīt 2. tabulā.

2. tabula. Kopsavilkums par Latvijas ne-ETS mērķu faktisko un prognozēto izpildi 2013. - 2020. gadam

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ne-ETS mērķis (kt CO ₂ ekvivalenti) ²⁶	9260062	9351238	9442415	9533591	9729357	9816847	9904339	9991829

²⁴ 2020. gada SEG inventarizācija; aptuvenā SEG inventarizācija par 2019. gadu.

²⁵ 2020. gada SEG inventarizācija, aptuvenā SEG inventarizācija par 2019. gadu, 2020. gada ziņojums par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem.

²⁶ Eiropas Komisijas 2013. gada 26. marta Lēmums Nr. 2013/162/ES par dalībvalstu ikgadējo emisiju sadales apjomu noteikšanu laikposmam no 2013. līdz 2020. gadam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 406/2009/EK
Eiropas Komisijas 2013. gada 31. oktobra Īstenošanas lēmums Nr. 2013/634/ES par dalībvalstu ikgadējo emisiju sadales apjomu korekcijām laikposmam no 2013. līdz 2020. gadam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 406/2009/EK;
Eiropas Komisijas 2017. gada 10. augusta lēmums Nr. 2017/1471, ar ko Lēmumu 2013/162/ES groza, lai pārskatītu dalībvalstu ikgadējo emisiju sadales apjomu laikposmam no 2017. līdz 2020. gadam.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ne-ETS darbību SEG emisijas (t CO ₂ ekvivalenti)	8776857 ²⁷	9017595 ²⁸	9005121 ²⁹	9107440 ³⁰	9243088 ³¹	9126902 ³²	9040645 ³³	8995511*
Mērķa pārpilde (t CO ₂ ekvivalenti)	483205	333643	437294	426151	486269	689945	863694	996318
Mērķu izpildes novērtējums (%)	5,2	3,6	4,6	4,5	5,0	7,0	8,7	10,0

* Saskaņā ar 2020. gada ziņojumu par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem.

SEG emisiju prognozes scenārijā ar esošiem pasākumiem laika posmam līdz 2020. gadam liecina, ka Latvija varēs izpildīt savu 2020. gada ne-ETS mērķi – ne vairāk kā 17% ne-ETS darbību SEG emisiju pieaugums 2005. - 2020. gadam. Ne-ETS mērķa ikgadējā pārpilde ir pietiekama, lai Latvija iekļautos šo mērķu izpildē. Analizējot Latvijas ekspertu sagatavotās SEG emisiju prognozes, var secināt, ka kopējās ne-ETS darbību SEG emisijas laika periodā no 2005.-2020. gadam pieaugs par 4,6 %.

Ne-ETS darbībās lielākais SEG emisiju un īpatsvara kopējā SEG emisiju apjomā pieaugums laika posmā no 2005. - 2020. gadam ir prognozēts ne-ETS RPPI, lauksaimniecības sektoram un mājsaimniecībās. Transporta sektorā, cita Ne-ETS enerģētika un atkritumu apsaimniekošanas sektoros tiek prognozēts SEG emisiju samazinājums, ņemot vērā atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanas un energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanu, kā arī ņemot vērā transporta sektora tehnoloģisko attīstību un ES kopējo politiku CO₂ no ceļu transportlīdzekļiem ierobežošanā.

Ne-ETS darbību esošo pasākumu scenārijā SEG emisiju prognozētā apjoma dinamika³⁴:

- Lauksaimniecība – 23,9 % palielinājums 2005. - 2020. gadā, 10,3 % palielinājums 2018. - 2020. gadā;
- Ne-ETS RPPI – 102,0 % palielinājums 2005. - 2020. gadā, 6,7 % samazinājums 2018.-2020.gadā;
- Cita ne-ETS Enerģētika – 0,4 % samazinājums 2005. - 2020.gadā, 2,0 % palielinājums 2018. - 2020. gadā;
- Mājsaimniecības – 0,9 % palielinājums 2005. - 2020.gadā; 8,6 % palielinājums 2018. - 2020. gadā;

²⁷ Latvijas 2013. gada ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms ir apstiprināts ar Komisijas 2016. gada 5. decembra Īstenošanas lēmumu Nr. 2016/2132 par katras dalībvalsts 2013. gada siltumnīcefekta gāzu emisijām, uz ko attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 406/2009/EK.

²⁸ Latvijas 2014. gada ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms ir apstiprināts ar Komisijas 2017. gada 15. jūnija Īstenošanas lēmumu Nr. 2017/1015 par katras dalībvalsts 2014. gada siltumnīcefekta gāzu emisijām, uz ko attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 406/2009/EK.

²⁹ Latvijas 2015. gada ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms ir apstiprināts ar Komisijas 2017. gada 15. decembra Īstenošanas lēmumu 2017/2377 par katras dalībvalsts 2015. gada siltumnīcefekta gāzu emisijām, uz ko attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 406/2009/EK.

³⁰ Latvijas 2016. gada ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms ir apstiprināts ar Komisijas 2018. gada 27. novembra Īstenošanas lēmumu 2018/1855 par katras dalībvalsts 2016. gada siltumnīcefekta gāzu emisijām, uz ko attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 406/2009/EK.

³¹ Latvijas 2017. gada ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms ir apstiprināts ar Komisijas 2019. gada 29. novembra Īstenošanas lēmumu 2019/2005 par katras dalībvalsts 2017. gada siltumnīcefekta gāzu emisijām, uz ko attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 406/2009/EK.

³² Latvijas 2018. gada ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms saskaņā ar 2020. gada 30. augusta Eiropas Vides aģentūras sagatavoto gala pārbaudes ziņojumu par Latvijas 2020. gada SEG inventarizāciju

³³ Latvijas 2019. gada ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms saskaņā ar EK iesniegto aptuveno SEG inventarizāciju:

https://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/mmr/art08_proxy/envxwuww/

³⁴ 2020. gada ziņojums par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem: https://cdr.eionet.europa.eu/lv/eu/mmr/art04-13-14_lcds_pams_projections/projections/envxqm02w/

- Atkritumu apsaimniekošana – 14,0 % samazinājums 2005. - 2020. gadā, 2,2 % samazinājums 2018. - 2020. gadā;
- Transports – 7,1 % samazinājums 2005. - 2020. gadā, 13,7 % samazinājums 2018. - 2020. gadā.

4.2. SEG emisiju samazināšanas mērķa izpildei nepieciešamie papildus pasākumi

Ņemot vērā 2020. gadā atjaunināto 2019. gada ziņojumu par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem secināms, ka Latvija ar Saistību pārdales lēmumu noteiktos ikgadējos mērķus **2013. - 2020. gada periodā izpildīs.**

Saskaņā ar iepriekš minēto ziņojumu secināms, ka **2030.** gada noteiktais ne-ETS SEG emisiju samazinājuma mērķis -6% salīdzinājumā ar 2005. gadu indikatīvi tiks sasniegts gan scenārijā ar esošajiem pasākumiem (-7% salīdzinājumā ar 2005. gadu), gan scenārijā ar papildus pasākumiem (-9% salīdzinājumā ar 2005. gadu), tomēr jāuzsver, ka mērķa sasniegšana ir indikatīva, jo mērķis absolūtos skaitļos tiks noteikts 2021. gadā. Savukārt, mērķis tiks sasniegts tikai tad, ja tiks izpildīti visi paredzētie pasākumi, tai skaitā ZIZIMM sektorā. Svarīgi nodrošināt, ka netiek uzsākti tādi pasākumi, kas ne-ETS darbību SEG emisiju samazināšanas mērķa izpildī varētu negatīvi ietekmēt vai kādu no SEG emisiju samazināšanas īstenošanas pasākumiem pārtrauktu īstenot. Latvijas SEG prognozes ir sagatavotas ar pieņēmumu, ka esošie SEG emisiju samazinošie pasākumi tiek īstenoti visā periodā, kā arī ar pieņēmumu, ka politikās iekļātie pasākumi tiek īstenoti.

Latvija ir izvirzījusi mērķi līdz 2050. gadam sasniegt klimatneitralitāti, ko paredzēts īstenot caur secīgiem NEKP noteiktiem pasākumiem. Pasākumu saraksts SEG emisiju samazināšanai 2021. - 2030. gada mērķu sasniegšanai ir noteikts 2020. gadā apstiprinātā NEKP 4. pielikumā³⁵.

Saskaņā ar NEKP sagatavoto informāciju Latvija bāzes scenārijā laika periodā no 2005. līdz 2030. gadam tiek prognozēts 7% samazinājums kopējām ne-ETS SEG emisijām. Savukārt mērķa scenārijā (visi iekļautie pasākumi tiek atbalstīti un īstenoti) 2030. gadā ne-ETS darbību SEG emisiju apjoms samazināsies par 13%, salīdzinot ar 2005. gada ne-ETS emisijām.

Latvija ir saņēmusi Eiropas Komisijas 2020. gada 14. oktobra darba dokumentu “Nacionālā enerģētikas un klimata plāna gala novērtējums”³⁶. Liels uzsvars ir likts uz analīzes trūkumu SEG emisiju samazinošo pasākumu līmenī dekarbonizācijas dimensijā³⁷, lai sasniegtu ne-ETS SEG emisiju mērķi - 6% 2030. gadā salīdzinājumā ar 2005. gadu. Norādīts, ka nav izskaidrota ZIZIMM sektora loma mērķu sasniegšanā, kā arī vai ir plānots izmantot ZIZIMM elastības³⁸, mērķu sasniegšanai. Kopumā uzmanība jāpievērš gan detalizētam SEG emisiju samazināšanas pasākumu ietekmes izvērtējamam dekarbonizācijas dimensijā, gan pasākumu ietekmei uz citām jomām, piemēram, gaisa piesārņojuma samazināšanai. Izvērtējums būs jāņem vērā saskaņā ar Regulas Nr. 2018/1999 14. pantu 2023. gadā iesniedzot NEKP atjauninājumu.

5. ZIZIMM SEKTORĀ NOTEIKTO UZSKAITES KATEGORIJU MĒRĶU IZPILDE

5.1. ZIZIMM sektorā noteikto uzskaites kategoriju mērķu izpildes progresa novērtējums līdz 2020. gadam.

Tehniskā saistību izpilde attiecībā uz ZIZIMM mērķiem (skat. 1. tabulā) notiks tikai pēc 2020. gada, kad Latvijai vajadzēs nodrošināt, ka katra gada mērķis 2013. - 2020. gada periodā

³⁵ Latvijas Nacionālā enerģētikas un klimata plāns 2021-2030. gadam:

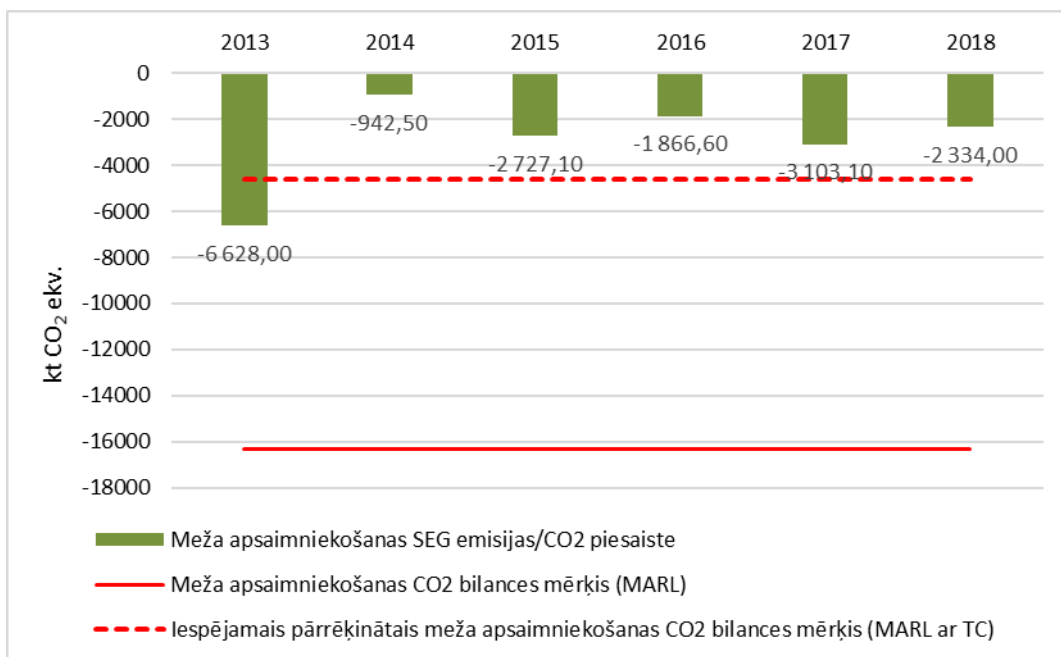
<https://likumi.lv/ta/id/312423-par-latvijas-nacionalo-energetikas-un-klimata-planu-20212030-gadam>

³⁶ Assessment of the final national energy and climate plan of Latvia (SWD(2020) 913 final)

³⁷ Saskaņā ar Regulu Nr. 2018/1999 dekarbonizācija ietver SEG emisijas, CO₂ piesaisti un atjaunojamo enerģiju

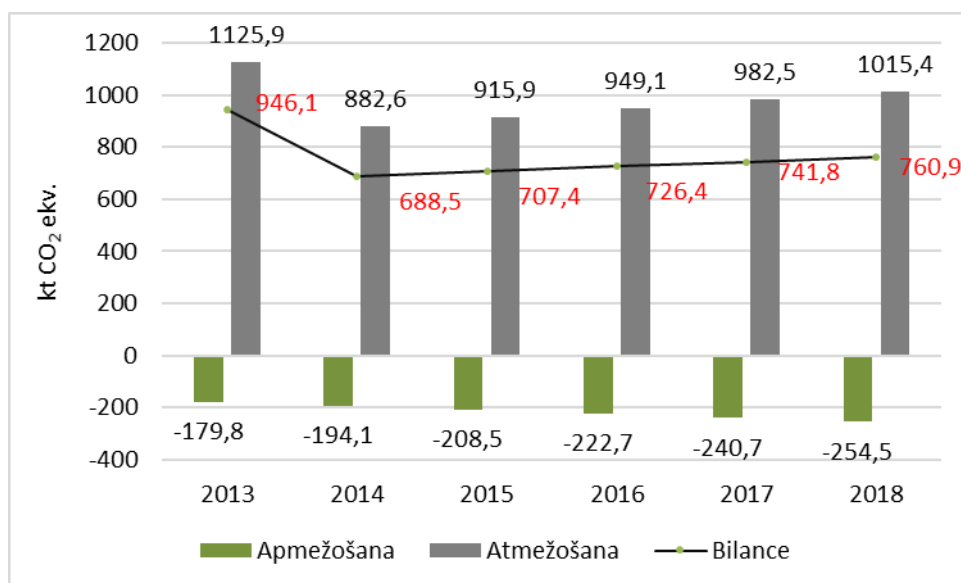
³⁸ Saskaņā ar Regulas Nr. 2018/841 12. un 13.pantu.

nav pārsniegts. Apkopojums par ZIZIMM mērķu izpildi saskaņā ar 2020. gada SEG inventarizāciju laika posmam no 2013. – 2018. gadam ietverts 4. attēlā un 5. attēlā.

4.attēls. Latvijas meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķa izpilde 2013. - 2018. gadam (kt CO₂ ekvivalenti)³⁹

Pēc 4. attēlā apkopotās informācijas redzams, ka noteiktais meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķis (MARL, Kioto protokola 3. panta 4. punkts) netiek sasniegts, bet meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķis ar piemērotu iespējamo tehnisko korekciju tiek sasniegts tikai 2013. gadā. **Attiecīgi provizoriski šobrīd ir 80 210,7 kt CO₂ ekvivalenti noteiktā meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķa neizpilde (MARL), jeb 9 990,3 kt CO₂ ekvivalenti MARL neizpilde, ja piemēro tehnisko korekciju.** Jāņem vērā, ka SEG emisiju aprēķinu metodes ir būtiski mainījušās kopš MARL stāšanās spēkā, tāpēc arī turpmāk tehniskās korekcijas, kas veiktas saskaņā ar 2013. gada pārstrādātajām papildinātajām metodēm un labās ziņošanas prakses vadlīnijām Kioto Protokola ietvaros, ieviešīs būtiskas izmaiņas prognozējamo saistību līmenī, mazinot atšķirību starp faktiskajām un MARL prognozētajām SEG emisijām meža apsaimniekošanā.

³⁹ 2020. gada SEG inventarizācija.

5.attēls. Atmežošanas un apmežošanas radītās SEG emisijas un CO₂ piesaiste, to bilance 2013. - 2018. gadam (kt CO₂ ekvivalenti)⁴⁰

Pēc 5. attēlā apkopotās informācijas redzams, ka Klimata konvencijas Kioto protokola 3. panta 3. punktā noteiktais nosacījums, ka ir arī jānodrošina, lai atmežošanas rezultātā radušās CO₂ emisijas nepārsniedz apmežošanas un atkārtotas apmežošanas rezultātā radušos CO₂ piesaisti, uz šo brīdi netiek nodrošināts nevienā no gadiem 2013. - 2018.gada periodā. **Provizoriski šobrīd ir 4 571,1 kt CO₂ ekvivalentu neizpilde.** Turpinās darbs, lai nodrošinātu pāreju uz augstāka līmeņa metodēm atmežošanas radīto SEG emisiju aprēķiniem SEG inventarizācijā ZIZIMM sektorā, piemēram, lai novērtētu oglekļa zudumus no nedzīvās koksnes atbilstoši faktiskajam nedzīvās koksnes uzkrājumam transformētajā teritorijā. Šobrīd aprēķinos izmanto noklusēto pieņēmumu no 2006. gada IPCC vadlīnijām nacionālo SEG inventarizāciju sagatavošanai, ka oglekļa zudumi nedzīvajā biomasā atbilst vidējam uzkrājumam meža zemēs. Ņemot vērā, ka lielākā daļa transformēto platību ir bijušās lauksaimniecības zemes ar oglekļa uzkrājumu nedzīvajā koksnē, kas ir būtiski mazāks par vidējo meža zemēs, augstāka līmeņa metožu ieviešana būtiski samazinās aprēķinātās SEG emisijas atmežotajās zemēs. Vēl lielāku ietekmi radīs empīrisks augsnes īpašību novērtējums atmežotajās teritorijās, identificējot platības, kurās augšņu īpašības atbilst organisko augšņu oglekļa uzkrājuma robežvērtībām. Ņemot vērā, ka organiskās augsnes ir lielākais emisiju avots atmežotajās zemēs, šādam novērtējumam būs būtiska ietekme uz aprēķinātajām SEG emisijām atmežotajās platībās.

Kopumā Latvija visā periodā no 2013. līdz 2018. gadam provizoriski nesasniedz noteiktos ZIZIMM mērķus (MARL un atmežošanas/atmežošanas kategorijās kopā) 84 781,8 kt CO₂ ekvivalentu apmērā, jeb 14 561,5 CO₂ ekvivalentu apmērā, ja MARL piemēro iespējamo tehnisko korekciju.

Ievērojama nozīme SEG emisiju palielināšanā un CO₂ piesaistes samazināšanai ir meža zemju transformēšanai par ceļu un dzelzceļu infrastruktūru, kā arī dabiski apmežojušos zemju transformācijai par aramzemēm un pļavām, atgriežot tās saimnieciskajā aprītē. Zemes izmantošanas veida maiņa uz aramzemi ir galvenokārt saistīta ar kokaugu biomasas izvākšanu no dabiski apmežotām lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, kurās lauksaimnieciskā darbība pārtraukta pagājušā gadsimta 1980-jos un 1990-jos gados. Dzīvās biomasas pieaugums meža zemēs, kas nemaina izmantošanas veidu, un apmežotās zemēs joprojām ir lielāks par oglekļa zudumiem mežizstrādes un dabiskā atmiruma rezultātā, līdz ar to kopējā dzīvās biomasas krāja meža zemēs joprojām pieaug. Meža apsaimniekošana un meža produktu izmantošana dod būtisku ieguldījumu Latvijas kopējās klimata politikas īstenošanā un Latvijas starptautisko SEG emisiju samazināšanas saistību izpildē, kā arī veicina efektīvu un videi draudzīgu vietējo energoresursu izmantošanas izaugsmi. Tomēr, lai saglabātu un palielinātu neto CO₂ piesaisti meža zemēs, ir būtiski veicināt klimata izmaiņas mazinošu pasākumu ieviešanu meža apsaimniekošanā, tajā skaitā sekmēt novecojošu un mazvērtīgu (dabisko traucējumu būtiski negatīvi ietekmētu) mežaudžu atjaunošanu, izmantojot selekcionētu stādmateriālu un efektīvas meža atjaunošanas metodes, to sabalansējot ar dabas aizsardzības vajadzībām. Tāpat svarīgi atbalstīt jaunaudžu kopšanu un augsnes ielabošanas pasākumu īstenošanu, piemēram, meliorācijas sistēmu modernizāciju un trūkstošo barības vielu ienesi ar koksnes pelniem un minerālmēslojumu. Būtiski veicināt koksnes izmantošanas efektivitātes palielināšanu, piemēram, attīstot mazāk vērtīgo kokmateriālu (papīrmalka, tehnoloģiskā koksne) pārstrādes jaudas, ražojot produktus ar ilgu kalpošanas termiņu.

Lai novērtētu Latvijas SEG mērķu izpildi periodā no 2013. līdz 2020. gadam, ZIZIMM sektorā noteiktām uzskaites kategorijām, LVMI "Silava" saskaņā ar VARAM deleģējuma līgumā noteikto uzdevumu aprēķināja ZIZIMM mērķu provizoriskās prognozes, skatīt 3. tabulā. Provizoriskās prognozes balstītas uz 2020. gada SEG inventarizācijā pielietoto metodiku,

⁴⁰ 2020. gada SEG inventarizācija.

pieņemot, ka līdz 2020. gadam tiek īstenoti pasākumi, kas iekļauti ZIZIMM rīcības plānā⁴¹. Aprēķinā nav ņemta vērā iespējamā apmežoto platību “legalizācijas” (oficiāla transformācijas procesa) un saimnieciskās darbības iespējamā ietekme uz ziņoto vienību daudzumu. Veicot turpmākās meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķa tehniskās korekcijas, izmantojot mūsdienīgus un Latvijas apstākļos pārbaudītus modelēšanas instrumentus, nepieciešama mežizstrādes prognožu aprēķināšanas metodes pilnveidošana, ņemot vērā dabisko traucējumu un ekonomisko ietekmju (krīzes) sekas un neizmantojot tādus pieņēmumus mežizstrādes prognozei, kuru rezultātā nākotnē varētu samazināties CO₂ piesaiste mežā un meža vērtība. Aprēķinos jāiekļauj visas oglekļa krātuves, tajā skaitā nedzīvā koksne un minerālaugsnes, kas sākotnējā saistību līmeņa aprēķinā nebija iekļautas.

3. tabula. ZIZIMM mērķu izpildes provizoriskā prognoze KP 2. saistību periodā (2013. - 2020. gadā)⁴²

Ziņotā Kioto protokola darbība un uzskaites kategorija	Neto emisijas (kt CO ₂ ekvivalenti)									Ziņošanas parametri	Noziņotās vienības
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Kopā		
A.Kioto protokola 3.panta 3. punkta uzskaitītās kategorijas darbības											
A.1. Apmežošana	-179,8	-194,1	-208,5	-222,7	-240,7	-254,5	-273,5	-290,5	-1864,3		-1864,3
A.2. Atmežošana	1125,9	882,6	915,9	949,1	982,5	1015,4	984,5	1016,6	7872,6		7872,6
B.Kioto protokola 3.panta 4.punkta uzskaitītās kategorijas darbības											
B.1. Meža apsaimniekošana	-6628	-942,5	-2727,1	-1866,6	-3103,1	-2334,0	-2470,0	-2244,1	-22315,4		14473,4
Meža apsaimniekošanas references līmenis (MARL) ⁴³										-16302,00	
Meža apsaimniekošanas references līmeņa tehniskā korekcija ⁴⁴										11703,39	

Kā redzams 3. tabulā pēc jaunākajām, pieejamajām prognozēm, arī 2019. un 2020. gadā Latvija neizpilda visus ZIZIMM uzskaites kategorijās noteiktos mērķus. **Kopumā periodā 2013. - 2020. gads šobrīd tiek prognozēta neizpilde 114 108,8 kt CO₂ ekvivalentu, apmērā vai neizpilde 20481,7 kt CO₂ ekvivalentu apmērā, ja MARL piemēro tehnisko korekciju.**

⁴¹ ZIZIMM rīcības plāns (“LULUCF Action Plan”): https://www.zm.gov.lv/public/files/CMS_Static_Page_Doc/00/00/01/03/51/LULUCFactionplan_progress_report_21042017.pdf (nodaļā – “Identification of appropriate measures”).

⁴² Saskaņā ar 2020. gada SEG inventarizāciju un 2020. gada LVMI “Silava” iesniegtām provizoriskām prognozēm VARAM.

⁴³ Informācija par Latvijas meža apsaimniekošanas references līmeni: https://unfccc.int/files/meetings/ad_hoc_working_groups/kp/application/pdf/awgkp_latvia_fmrl_2011.pdf

⁴⁴ Latvijas 2020. gada SEG inventarizācija <https://unfccc.int/documents/254553>

5.2. ZIZIMM sektorā noteikto kategoriju mērķu izpildes līdz 2020. gadam nodrošināšana

Kā jau iepriekš Informatīvā ziņojuma 2. nodaļā tika minēts, saskaņā ar ZIZIMM lēmuma⁴⁵ 6. panta 6. punktu, ja ES dalībvalstij kļūst pieejama labāka metodika, kas saistīta ar datiem, kurus izmanto, lai noteiktu meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķi (MARL), vai, ja ievērojami uzlabojas pieejamo datu kvalitāte, tā var veikt atbilstošas tehniskās korekcijas, lai mežu apsaimniekošanai izveidotajā uzskaitē ņemtu vērā pārrēķinu ietekmi. Latvijas meža apsaimniekošanas CO₂ bilances mērķa oficiālais pārrēķins tiks veikts 2022. gada SEG inventarizācijas ietvaros, pilnveidojot pielietotās metodes (pāreja uz augšanas gaitas modeli (AGM) saimnieciskās darbības ietekmes raksturošanai un meža augšanas gaitas prognozēšanai), uzlabojot esošos darbību datus (piemēram, augšņu raksturojums atmežotajās platībās) un jaunu oglekļa krātuvju (augšne, nedzīvā koksne) iekļaušana saistību aprēķinos. Mežsaimniecības references līmeņa 2021. - 2025. gadam izstrādāšanas⁴⁶ ietvaros gūtās atziņas apstiprina pieņēmumu, ka pielietotajām metodēm ir būtiska ietekme uz modelēšanas rezultātiem, un saistību līmeņa noteikšanai 2012. gadā izmantotais EFISCEN modelis pārvērtē CO₂ piesaisti meža zemēs.

Lai gan periods ir noslēdzies, nepieciešams apsvērt un pēc iespējas īstenot papildus pasākumus CO₂ piesaistes apjoma palielināšanai, lai nodrošinātu ilgtermiņa SEG mērķu izpildi.

NEKP šobrīd ietverti šādi īstenojamie un plānotie pasākumi, kas sniedz ieguldījumu SEG emisiju samazināšanā un CO₂ piesaistes palielināšanā meža zemēs, aramzemēs un mitrājos:

1. Atbalstīt un veicināt plašāku pasējas izmantošanu graudaugu sējumos;
2. Atbalstīt un veicināt zaļās papuves ierīkošanu pirms ziemāju sējumiem;
3. mežsaimniecības jomas attīstības plānošanā nodrošināt mežu kopējās platības nesamazināšanos;
4. atbalstīt jaunu augļu dārzu izveidošanu;
5. uzlabot meža ieaudzēšanu un audzes kvalitāti dabiski apmežojušās platībās;
6. veicināt neproduktīvu mežaudžu ar zemu oglekļa piesaisti nomaiņu;
7. veicināt dabas katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošanu;
8. veicināt jaunaudžu kopšanas circes;
9. uzlabot mežsaimniecībā izmantojamās zemes un mežsaimniecisko zemju kvalitāti (meliorācijas sistēmu pārbūve, pelnu izmantošana kā mēslojums);
10. veicināt koksnes izmantošanu būvniecībā;
11. veicināt vēsturiski izmantoto kūdras ieguves vietu rekultivāciju, izvēloties piemērotāko rekultivācijas veidu;
12. veicināt kaskādes principa izmantošanu koksnes un biomateriālu izmantošanā;
13. līdz 2050. gadam palielināt mežaudžu ražību par 25%, salīdzinot ar 2018. gadu;
14. atbalstīt inovatīvu tehnoloģiju un risinājumu attīstīšanu resursefektivitātes, SEG emisiju samazināšanas/CO₂ piesaistes palielināšanas sekmēšanai mežsaimniecības darbībās.

Papildus jāatzīmē, ka pēc Kioto protokola pirmā perioda saistību izpildes Latvijai pāri palikušas 28 249 726 noteiktā daudzuma vienības (turpmāk - NDV), kas pašlaik atrodas Kioto reģistra Latvijas valsts kontā ES iepriekšējā perioda pārpalikuma rezervē (*previous period surplus reserve*, turpmāk – PPSR). Kioto protokola pirmā perioda Kioto vienības, kas tiek pārnestas uz Kioto protokola otro periodu, sākotnēji ir ieskaitītas PPSR. PPSR tiek izveidota visām līgumslēdzējpusēm, kuras apņēmušās pildīt Kioto protokola otrā perioda saistības. Ņemot

⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija Lēmums Nr. 529/2013/ES par uzskaites noteikumiem attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaisti, kas rodas darbībās, kuras saistītas ar zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību, un par informāciju par rīcību, kas saistīta ar šīm darbībām.

⁴⁶ Lazdiņš, A., Lupiķis, A., Butlers, A., Bārdule, A., Kārklīņa, I., Šņepsts, G., & Donis, J. (2019). *Latvia's national forestry accounting plan and proposed forest reference level 2021-2025* (p. 200). LSFRI Silava.

vērā, ka 2020. gada 2. oktobrī tika sasniegts nepieciešamais Kioto protokola Dohas grozījuma līgumslēdzējušu ratifikācijas sliekšnis, saskaņā ar Kioto protokola 20. panta 4. punktu, tas stāsies spēkā 2020. gada 31. decembrī, kā rezultātā Kioto protokola pirmā perioda pārpalikušās NDV tiks pārnestas uz Kioto protokola otro periodu. Saskaņā ar Kioto protokola Dohas grozījuma I. pielikumu, ar kuru ES paziņo nodomu par ES, ES dalībvalsti un Islandes vienošanos 2013. – 2020.gada periodā kopīgi īstenot emisiju samazināšanas saistības, Kioto protokola pirmā perioda NDV ES dalībvalstis un Islande nevarēs izmantot savu ES ietvaros noteikto saistību izpildei, lai nosegtu ar Klimata un enerģētikas pakotnes 2020. gadam noteikto SEG emisiju samazināšanas mērķi. ES dalībvalsts varēs izmantot PPSR esošās Kioto protokola pirmā perioda NDV, lai nosegtu tikai ārpus ES mērķiem noteiktās saistības attiecībā uz SEG emisijām / piesaisti no ZIZIMM darbībām un NF₃ emisijas. Turklāt PPSR esošās Kioto vienības varēs izmantot tikai tad, ja Kioto protokola otrajā periodā Puse nevarēs izpildīt tai noteiktās saistības samazināt SEG emisiju apjomu.

Saskaņā ar likuma “Par Latvijas Republikas dalību Kioto protokola elastīgajos mehānismos” 5. panta pirmo daļu Latvija var pārdot tās Kioto vienības, kuras nav vai potenciāli netiks izmantotas, lai nodrošinātu Latvijas Republikas SEG emisiju samazināšanas saistību izpildi. Ņemot vērā iepriekš minēto, NDV, kas tiks pārnestas no Kioto protokola pirmā saistību perioda, netiks pārdotas un nepieciešamības gadījumā kā īstermiņa risinājums varētu tikt novirzītas SEG saistību izpildei kādā no sektoriem, t.sk. ZIZIMM. Taču no Kioto protokola pirmā saistību perioda pārpalikušo NDV izmantošana un papildu vienību pirkšana SEG saistību izpildei būtu tikai īstermiņa risinājums, jo nākotnē mērķu nodrošināšanas pienākums būs jāizpilda tāpat. Saistību izpilde būtu jānodrošina ar pārdomātu un saprātīgu SEG samazinošu un piesaisti veicinošu pasākumu īstenošanu, nevis īstermiņa risinājumiem, kas atliek pasākumu ieviešanu uz vēlāku laiku.

Ņemot vērā augstāk minēto, ir nepieciešams izstrādāt ilgtermiņa vīziju (ZIZIMM stratēģiju), iezīmēt tajā konkrētus pasākumus, kas nodrošinātu, ka Latvija sasniedz 2030. gada ZIZIMM uzskaites kategoriju mērķus un klimatneitralitāti 2050. gadā. Arī EK dokumentā “Nacionālā enerģētikas un klimata plāna gala novērtējums”⁴⁷ ir norādīts, ka Latvija pretēji rekomendācijām nav veikusi ZIZIMM sektora lomas izpēti 2030. gada mērķu sasniegšanā (tai skaitā iespējamās elastības starp ZIZIMM un ne-ETS sektoriem izmantošana).

5.3. ZIZIMM sektorā noteikto uzskaites kategoriju mērķu periodā 2021. - 2025.gads izpildes prognoze

Sākot no 2021. gada Latvijai ir jānodrošina SEG emisiju un CO₂ piesaistes uzskaites atbilstoši EK Īstenošanas regulas (ES) 2020/1208 (2020. gada 7. augusts), par tās informācijas struktūru, formātu, iesniegšanas procedūrām un izskatīšanu, kuru dalībvalstis ziņo saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999, un ar ko atceļ Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 749/2014 un Eiropas Parlamenta un Padomes regulā (ES) 2018/841 (2018. gada 30. maijs) par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistes iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 un Lēmumu Nr. 529/2013/ES⁴⁸ noteiktajām prasībām šādās uzskaites kategorijās:

- Apmežota zeme;
- Atmežota zeme;
- Apsaimniekota meža zeme;
- Apsaimniekoti zālāji;

⁴⁷ Assessment of the final national energy and climate plan of Latvia (SWD(2020) 913 final)

⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/841 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0841&from=LV>

- Apsaimniekota aramzeme;
- No 2026. gada arī apsaimniekoti mitrāji⁴⁹.

6. attēlā attēlota jaunā ZIZIMM kategoriju uzskaites būtība, kur tiek uzskaitītas radušās SEG emisijas un CO₂ piesaiste (zemes veidu maiņas matrica), veicot zemes transformāciju no viena zemes izmantošanas veida uz citu zemes izmantošanas veidu.

Atmežota zeme	Apmežota zeme	Apsaimniekota meža zeme	Apsaimniekota aramzeme	Apsaimniekoti zālāji	Apsaimniekoti mitrāji	Citas kategorijas
Uz:	Meža zeme MZ	Aramzeme AZ	Zālāji ZL	Mitrāji MI	Apdzīvotas teritorijas AT	Cita zeme CZ
No:						
Meža zeme MZ	MZ - MZ	MZ - AZ	MZ - ZL	MZ - MI	MZ - AT	MZ - CZ
Aramzeme AZ	AZ - MZ	AZ - AZ	AZ - ZL	AZ - MI	AZ - AT	AZ - CZ
Zālāji ZL	ZL - MZ	ZL - AZ	ZL - ZL	ZL - MI	ZL - AT	ZL - CZ
Mitrāji MI	MI - MZ	MU - AZ	MI - ZL	MI - MI	MI - AT	MI - CZ
Apdzīvotas teritorijas AT	AT - MZ	AT - AZ	AT - ZL	AT - MI	AT - AT	AT - CZ
Cita zeme CZ	CZ - MZ	CZ - AZ	CZ - ZL	CZ - MI	CZ - CZ	CZ - CZ

6.attēls. Zemes maiņas matrica ZIZIMM uzskaites kategoriju ietvaros periodā 2021. - 2030. gadam

Šobrīd vēl Latvijai nav jāziņo prognozes pēc jaunajām ZIZIMM uzskaites kategorijām, taču pēc VARAM pieprasījuma LVMI „Silava” veica **teorētisku** SEG emisiju un CO₂ piesaistes prognozi ZIZIMM uzskaites kategorijās, izmantojot šobrīd pieejamos datus (sk. 4. tabulu).

4.tabula. SEG emisiju un CO₂ piesaistes prognoze ZIZIMM uzskaites kategorijās periodam 2021 - 2025. gads

ZIZIMM uzskaites kategorija	Provizoriskā bāzes vērtība ⁵⁰ , kt CO ₂ ekv. gadā	Prognoze					Provizoriskā izpilde ⁵¹ (2021.-2005 SEG emisiju/CO ₂ piesaistes kopsumma mīnuss bāzes vērtība x 5)
		2021	2022	2023	2024	2025	
Apsaimniekota meža zeme (Meža references līmenis (MRL) periodam 2021.-2025.gads) ⁵²	-1709,0	-2993,1	-2658,7	-2335,5	-2002,6	-1702,3	-3147,2
Apsaimniekota aramzeme	3078,1	2519,78	2537,40	2554,80	2571,98	2588,95	-2617,6
Apsaimniekoti zālāji	1150,9	1242,69	1255,36	1268,20	1281,17	1294,30	587,0
Apsaimniekoti mitrāji (saistībās no 2026.gada) ⁵³	1086,7	1565,43	1572,04	1578,66	1585,11	1591,55	2459,5

⁴⁹ Vajadzības gadījumā, ņemot vērā pieredzi, kas gūta, piemērojot IPCC precizējumu IPCC vadlīnijās, Komisija var nākt klajā ar priekšlikumu atlikt apsaimniekotu mitrāju obligāto uzskaiti uz vēl vienu piecu gadu laikposmu. (Regulas nr. 2018/841. 2. panta 4. punkts).

⁵⁰ Atbilstoši Regulas nr. 2019/841. uzskaites noteikumiem; Pēc 2020. gada SEG inventarizācijas datiem

⁵¹ Atbilstoši Regulas nr. 2018/841. uzskaites noteikumiem

⁵² Aprēķinos izmantoti bāzes scenārija dati, kas iesniegti kā alternatīva Latvijas Nacionālajā Mežsaimniecības uzskaites plānā 2019. gadā (Lazdiņš, A., Lupiķis, A., Butlers, A., Bārdule, A., Kārklīņa, I., Šņepsts, G., & Donis, J. (2019). *Latvia's national forestry accounting plan and proposed forest reference level 2021-2025* (p. 200). LSFRI Silava)

⁵³ Periodā 2021.-2025. neietekmē ZIZIMM sektoru uzskaites kategoriju mērķa sasniegšanu, taču indikatīvi parāda situāciju mitrāju apakšsektorā, ļauj provizoriski spriest par paredzamajiem izaicinājumiem no 2026. gadam.

Apmežota zeme	-	-172,5	-170,0	-167,0	-164,8	-161,0	-835,3
Atmežota zeme	-	584,1	558,1	532,2	506,3	480,4	2661,2
Kopā							-892,5
Kopā, neieskaitot apsaimniekotus mitrājus							-3351,8

Saskaņā ar 4. tabulā iekļautajām prognozēm periodā 2021. - 2025. gads Latvija izpilda ZIZIMM sektoram noteikto mērķi – visās uzskaites kategorijās kopumā netiek radītas net SEG emisijas. Skatoties katru uzskaites kategoriju atsevišķi, prognozēts, ka SEG emisijas pret bāzes vērtību radīs zālāju apsaimniekošana un apmežošana nenosegs atmežošanas radītās SEG emisijas. Abos gadījumos SEG emisiju pieaugums lielā mērā saistīts ar nepilnīgām zināšanām par organisko augšņu izplatību platībās, kas mainījušas zemes izmantošanas veidu. Ja mitrāju SEG emisijas tiktu uzskaitītas jau no 2021.gada, šajā uzskaites kategorijā tiktu radītas net SEG emisijas.

Kopumā šobrīd 2021. - 2025. gada periodā ZIZIMM uzskaites kategorijās prognozēta saistību pārpilde par 3351,8 kt CO₂ ekvivalentu vienībām.

6. SECINĀJUMI

1. Saskaņā ar Eiropas Vides aģentūras 2020. gada 30. augusta sagatavoto gala pārbaudes ziņojumu par Latvijas 2020. gada SEG inventarizāciju, Latvija ir izpildījusi Latvijai noteikto 2018. gada ne-ETS darbību SEG emisiju mērķi.

2. Ņemot vērā Latvijas aptuveno SEG inventarizāciju par 2019. gadu, ir secināms, ka Latvija nodrošinās 2019. gada ne-ETS darbību SEG emisiju mērķa izpildi.

3. Balstoties uz 2020. gadā atjaunināto 2019. gada ziņojumu par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem, ir secināms, ka Latvija izpildīs ikgadējos ne-ETS darbību SEG emisiju mērķus visiem gadiem periodā līdz 2020. gadam un izpildīs Saistību pārdales lēmumā noteikto 2020. gada ne-ETS darbību SEG emisiju mērķi.

4. 2030. gada ne-ETS darbību SEG emisiju samazināšanas mērķa izpilde būs atkarīga no tā, vai tiks turpināta šobrīd esošo pasākumu, kas tieši vai netieši samazina SEG emisiju apjomu īstenošana, kā arī tiks uzsākts īstenot tos pasākumus, kuru īstenošana ir ieplānota.

4. Balstoties uz 2020. gadā atjaunināto 2019. gada ziņojumu par SEG prognozēm, politiku un pasākumiem, ir secināms, ka Latvija indikatīvi izpildīs 2030. gada ne-ETS mērķi 6% gan WEM (-7%), gan WAM (-9%) scenārijā, ja tiks īstenoti visi NEKP paredzētie pasākumi.

5. EK līdz 2021. gada jūnijam nāks klajā ar tiesību aktu priekšlikumu grozījumiem, kuru ietvaros dalībvalstu noteiktie mērķi visticamāk tiks paaugstināti, līdz ar to nepieciešams plānot papildus SEG emisiju samazinošus un CO₂ piesaisti veicinošus pasākumus.

6. Latvijas ES ETS operatoru iesniegtie ikgadējie SEG emisiju ziņojumi 2018. gadā un 2019. gadā liecina, ka būs problemātiski sasniegt Vides politikas pamatnostādnes 2014. - 2020. gadam noteikto mērķi 2,26 Mt CO₂ ekvivalenti 2020. gadā.

7. Balstoties uz Latvijas 2020. gada SEG inventarizāciju, ir secināms, ka Latvija šobrīd neizpilda Kioto protokola otrā saistību periodā ZIZIMM sektorā noteikto kategoriju (apmežota zeme, atmežota zeme un apsaimniekota meža zeme (MARL) mērķi 2013., 2014., 2015., 2016., 2017. un 2018. gadam, jo uzskaitītā SEG emisiju summa pārsniedz uzskaitīto CO₂ piesaisti.

8. Balstoties uz 2020. gada LVMI "Silava" iesniegtām provizoriskām prognozēm VARAM, arī 2019. un 2020. gadā Latvija nesasniedz tai noteiktos ZIZIMM mērķus (CO₂ bilances mērķa (MARL) un atmežošanas/atmežošanas kategorijās kopā).

10. Lai ilgtermiņā nodrošinātu noteikto ZIZIMM uzskaites kategoriju mērķu izpildi periodā līdz 2030. gadam, nepieciešams iekļaut un īstenot papildus pasākumus SEG emisiju samazināšanai un CO₂ piesaistes palielināšanai.

11. Balstoties uz 2020. gada SEG inventarizāciju un 2020. gadā LVMI "Silava" iesniegtajām provizoriskām prognozēm VARAM, Latvija kopumā periodā 2013. - 2020 gads nesasniedz tai noteiktos ZIZIMM mērķus (CO₂ bilances mērķa (MARL) un atmežošanas/atmežošanas kategorijās) 114 108,8 kt CO₂ ekvivalentu, apmērā jeb 20481,7 kt CO₂ ekvivalentu. apmērā, ja MARL piemēro 2015. gadā izstrādāto tehnisko korekciju.

12. Prognozes, kas veiktas 2020. gadā, atspoguļo, ka 2021. - 2025. gadā Latvija kopumā izpildīs ZIZIMM sektora mērķi, galvenokārt SEG emisiju samazinājuma aramzemēs un CO₂ piesaistes pieauguma pret prognozēto mežsaimniecības references līmeni meža zemēs dēļ. Prognozēta kopējā saistību pārpile par 3351,8 kt CO₂ ekvivalentu vienībām visā 2021. - 2025. gada periodā.

13. Lai nodrošinātu 2030. gada ZIZIMM sektorā noteikto uzskaites kategoriju mērķu izpildi, kā arī virzītos uz klimatneitralitāti 2050. gadā, ZM kopā ar VARAM līdz 2025. gada beigām nepieciešams izstrādāt ZIZIMM sektora SEG emisiju samazināšanas un CO₂ piesaistes veicināšanas stratēģiju, tostarp stratēģijas ieviešanas plānu, paredzot atbildības sadalījumu, ieviešanas laika grafiku un finansējuma plūsmu, kā arī sasaisti ar nozaru politikas plānošanas dokumentos noteikto. Šajā stratēģijā jānodrošina sinerģija ar pasākumiem, kas īstenojami lauksaimniecības, enerģētikas un citos sektoros.

14. Ņemot vērā pastāvošo sinerģiju starp SEG emisiju samazināšanu/CO₂ piesaistes palielināšanu un klimatnoturības veicināšanu, ir būtiski strādāt arī pie klimata risku mazināšanas.

Vides aizsardzības un reģionālās
attīstības ministra p.i.-
Ministru prezidenta biedrs,
aizsardzības ministrs

Artis Pabriks

1. Pielikums. Eiropas Savienības klimata mērķi

	Starptautiskās saistības		ES iekšējie normatīvie akti				
	ES saistības Kioto protokola ietvaros	ES saistības Parīzes nolīguma ietvaros	Klimata un Enerģētikas pakotne 2020		Klimata un enerģētikas satvars 2030		
			ES emisiju tirdzniecības sistēma (ETS)	Saistību pārdales lēmums (SPL)	ES emisiju tirdzniecības sistēma (ETS)	Saistību pārdales regula (SPR)	ZIZIMM ⁵⁴
Saistību periodi	2. saistību periods (2013.-2020.) (mērķis ES-28)	Jau spēkā, aptver periodu pēc 2020.gada	2013.-2020.	2013.-2020.	2021.-2030.	2021.-2030.	2021.-2030.
SEG emisiju samazinājuma mērķi	-20 %	vismaz -40 % 2030.gadā ⁵⁵	2020.gadā -21 %, salīdzinot ar 2005.gadu ETS SEG emisiju līmeni	DV ikgadējie mērķi. 2020.gadā -10% salīdzinājumā ar 2005.gada SEG emisiju līmeni ne-ETS sektoros	2030.gadā -43% salīdzinājumā ar 2005.gada ETS SEG emisiju līmeni	DV ikgadējie mērķi. 2030.gadā -30% salīdzinājumā ar 2005.gada SEG emisiju līmeni ne-ETS sektoros	0% (ne-emisiju mērķis, pamatojoties uz uzskaites noteikumiem)
			Virsmērķis: -20 % SEG emisiju samazinājums, salīdzinot ar 1990.gadu		Virsmērķis: vismaz -40 % ieskējais SEG emisiju samazinājums, salīdzinot ar 1990.gadu		
Turpmākie mērķi	-	globālās sasilšanas ierobežošana līdz 2 °C. • ik pēc 5 gadiem izvirzīt ambiciozākus mērķus, ņemot vērā zinātnes jaunākās atziņas; • ziņot par progresu ilgtermiņa mērķa sasniegšanā, izmantojot robustu caurredzamības un pārskatāmības sistēmu. • gadsimta otrajā pusē panākt līdzsvaru starp SEG antropogēnajām emisijām no dažādiem avotiem un	Atjaunojamo energoresursu direktīva: 20% atjaunojamā enerģija no bruto enerģijas gala patēriņa;	Vismaz 32% atjaunojamās enerģijas īpatsvars ES enerģijas patēriņā (plānots pārskats līdz 2023.gadam);			
			Energoefektivitātes direktīva: paaugstināt energoefektivitāti par 20%.	Paaugstināt energoefektivitāti vismaz par 32,5% (plānots pārskats līdz 2023.gadam).			

⁵⁴ Zemes izmantošana, zemes izmantošanas mainā un mēzsaimniecība

⁵⁵ ES plāno palielināt ambīciju apmēru uz vismaz -55%

	Starptautiskās saistības		ES iekšējie normatīvie akti				
	ES saistības Kioto protokola ietvaros	ES saistības Parīzes nolīguma ietvaros	Klimata un Enerģētikas pakotne 2020		Klimata un enerģētikas satvars 2030		
			ES emisiju tirdzniecības sistēma (ETS)	Saistību pārdales lēmums (SPL)	ES emisiju tirdzniecības sistēma (ETS)	Saistību pārdales regula (SPR)	ZIZIMM ⁵⁴
		to piesaisti dažādās piesaistītājsistēmās					
Bāzes gads	1990.gads, bet elastības iespējas (1995. vai 2000. gads var tik lietots kā bāzes gads NF ₃)	1990.	2005.	2005.	2005.	2005.	atkarībā no uzskaites kategorijas
			1990.gads vispārīgajam SEG emisiju samazināšanas mērķim.		1990.gads vispārīgajam SEG emisiju samazinājuma mērķim		
ZIZIMM	Iekļauts: apmežošana, meža atjaunošana, atmežošana un mežu apsaimniekošana, citas darbības, ja ievēlēts (jauni uzskaites noteikumi)	Iekļauts: Sniedz ieguldījumu vismaz -40% SEG emisiju samazinājuma sasniegšanā	Nav iekļauts mērķī, bet tiek iekļauts inventarizācijas ziņojumā		Iekļauts: Sniedz ieguldījumu vismaz -40% SEG emisiju samazinājuma sasniegšanā		
Aviācija⁵⁶	Iekšzemes aviācija iekļauta, starptautiskā nav.	Mudina veikt pasākumus visos tautsaimniecības sektoros	Iekļauta iekšzemes (nacionālā) un daļa starptautiskās aviācijas	Aviācija vispārīgi nav iekļauta	Iekļauta iekšzemes un daļa no starptautiskās aviācijas	Aviācija vispārīgi nav iekļauta	Nav
Starptautisko kredītu lietojums	KP elastības mehānismus lietošanai tiek piemēroti KP noteikumi	ES neizmanto starptautiskos kredītus (saskaņā ar NDC)	Kredītu izmantošanas maksimālais apjoms 2008. –2020.gadam ne vairāk kā 50% apmērā no samazinājuma devuma zem	Oglekļa kredītu ikgadēja izmantošana ir ierobežota līdz 3% no katras dalībvalsts SPL emisijām 2005. gadā ⁵⁷	Nav ⁵⁸	Nav	Nav

⁵⁶ Saistības var tikt pārskaitītas ICAO globālā tirgus mehānisma īstenošanas kontekstā.

⁵⁷ Dalībvalstis, kuras nevienā gadā neizmanto savu 3% robežu starptautisko kredītu izmantošanai, līdz 2020. gadam var pārskaitīt neizmantoto limita daļu uz citu dalībvalsti vai atlikt savām vajadzībām. Dalībvalstis, kas izpilda papildus kritēriju (Austrija, Beļģija, Kipra, Dānija, Somija, Īrija, Itālija, Luksemburga, Portugāle, Slovēnija, Spānija un Zviedrija), var izmantot kredītus no projektiem vismazāk attīstītajās valstīs (LDCs) un

	Starptautiskās saistības			ES iekšējie normatīvie akti				
	ES saistības Kioto protokola ietvaros		ES saistības Parīzes nolīguma ietvaros	Klimata un Enerģētikas pakotne 2020		Klimata un enerģētikas satvars 2030		
				ES emisiju tirdzniecības sistēma (ETS)	Saistību pārdales lēmums (SPL)	ES emisiju tirdzniecības sistēma (ETS)	Saistību pārdales regula (SPR)	ZIZIMM ⁵⁴
				2005. gada līmeņa				
Pārnestās vienības no iepriekšējiem periodiem⁵⁹	Attiecas uz KP noteikumiem, tostarp tiem, par kuriem panākta vienošanās Dohas grozījumos		Nav	ES ETS kvotas var tikt glabātas turpmākiem ETS tirdzniecības periodiem kopš 2. perioda	Pārpalikumi netiek pārnesti no iepriekšējā perioda	Kvotu derīguma termiņš nav saistīts tirdzniecības periodiem. Nav vajadzības tās pārnest no iepriekšējā perioda	Nav	Nav
Iekļautās gāzes	CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFCs ⁶⁰ , PFCs, SF ₆ , NF ₃		CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFCs, PFCs, SF ₆ , NF ₃	CO ₂ , N ₂ O, PFCs,	CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFCs, PFCs, SF ₆	CO ₂ , N ₂ O, PFCs,	CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, HFCs, PFCs, SF ₆ , NF ₃	CO ₂
Iekļautie sektori	Enerģētika, IPPU, lauksaimniecība, atkritumu apsaimniekošana, ZIZIMM	Enerģētika, IPPU, lauksaimniecība, atkritumu apsaimniekošana, ZIZIMM	Enerģētika, IPPU, lauksaimniecība, atkritumu apsaimniekošana, ZIZIMM	Enerģētikas un siltuma ražošanas sektors, energointensīvi rūpniecības sektori, aviācija	Transports (izņemot aviāciju), ēkas, ne-ETS rūpniecība, lauksaimniecība (ne-CO ₂) un atkritumu apsaimniekošana	Enerģētikas un siltuma ražošanas sektors, energointensīvi rūpniecības sektori, aviācija	Transports (izņemot aviāciju), ēkas, ne-ETS rūpniecība, lauksaimniecība (ne-CO ₂) un atkritumu apsaimniekošana	Noteiktas uzskaites kategorijas
Starptautiskie ūdens fondi	IPCC SAR	IPCC AR4	IPCC AR5	IPCC AR4		IPCC AR5		

Mazajās salu jaunattīstības valstīs (SIDS) līdz papildus vēl 1% no pārbaudītajām emisijām 2005. gadā. Šie kredīti nav atliekami un nav pārskaitāmi. Laikposmā no 2013. līdz 2020. gadam SPL ietvaros var aptuveni 750 Mt starptautisko kredītu.

⁵⁸ 2020.gadā sasaiste ar Šveices atļauju sistēmu tika ratificēta, un pašlaik tā darbojas.

⁵⁹ Uz 2. Kioto saistību periodu iespējama vienību pārnese no 1. Kioto saistību perioda. ES ETS emisijas kvotas sistēmas robežās var pārnest no iepriekšējā, 3. perioda uz nākošo – 4. periodu.

⁶⁰ Uz HFC attiecas arī Monreālas protokola Kigali grozījumi, kas stājās spēkā 2019. gada 1. janvārī.

		Starptautiskās saistības		ES iekšējie normatīvie akti					
		ES saistības Kioto protokola ietvaros		ES saistības Parīzes nolīguma ietvaros		Klimata un Enerģētikas pakotne 2020		Klimata un enerģētikas satvars 2030	
						ES emisiju tirdzniecības sistēma (ETS)	Saistību pārdales lēmums (SPL)	ES emisiju tirdzniecības sistēma (ETS)	Saistību pārdales regula (SPR)
lietoti									
Piemēroti dalībvalstīm	15 (papildus KP mērķi katrai dalībvalstij)	EU-27, Islande, Apvienotā Karaliste	27 dalībvalstis + iespējams Islande un Norvēģija	27+UK ⁶¹		27			

⁶¹ Papildus 27 dalībvalstīm ES ETS attiecas arī uz Islandi, Lihtenšteinu un Norvēģiju. Apvienotā Karaliste pārejas periodā piedalās ETS, kā arī ES-KP un SPL par 2019. un 2020. gadu (inventarizācijas cikli 2020. un 2021. gadā)